

Управління культури та охорони культурної спадщини
Черкаської обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Обласна універсальна
наукова бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Серія «Повернуті із забуття»

Реабілітовані таланти: письменники Черкащини

Біобібліографічний показник
Випуск 1

Черкаси 2025

**016:[821.161.2:323.281](477.46)К
Р31**

Укладачі

В. М. Поліщук-Левченко
І. Ф. Осауленко

Редакторка

О. І. Дяглюк

Р31 Реабілітовані таланти: письменники Черкащини :
біобібліогр. покажч. Вип. 1. / Упр. культури та охорони культур.
спадщини Черкас. облдержадмін., Комун. закл. «Обл. універс.
наук. б-ка ім. Тараса Шевченка» Черкас. облради ; уклад.:
Поліщук-Левченко В. М., Осауленко І. Ф. ; ред. Дяглюк О. І. ;
передм. Поліщука В. Т. ; худож. оформ. обкл. Ребякової Н. В. –
Черкаси : ОУНБ ім. Тараса Шевченка, 2025. – 100 с. (Серія
«Повернуті із забуття»).

*Перший випуск серії присвячено Степану Бену, Олексі
Влизьку, Юхиму Гедзю, Олені Журливій, Юрію Лавріненку, Андрі-
єві Химку – літераторам, які пов'язані з Черкащиною та які
зазнали репресій і були реабілітовані.*

*У покажчику зібрано матеріали про їхню долю та літера-
турну спадщину, подано бібліографію окремих творів і публі-
кацій у періодичних виданнях, а також відомості й рецензії, що
допоможуть сучасному читачеві відкрити їхню творчість по-
новому.*

*Видання адресоване широкому колу користувачів – літе-
ратурознавцям, викладачам, працівникам бібліотечних закла-
дів, аспірантам, студентам та всім, хто цікавиться історією
Черкащини.*

УДК016:[821.161.2:323.281](477.46)К

© Комунальний заклад «Обласна універсальна
наукова бібліотека імені Тараса Шевченка», 2025

Від укладачів

Сталінські репресії – одна з найтрагічніших сторінок нашої історії. Радянська система ніколи не визнавала вільномислення, свободоловства і правди. Усі, хто не вписувався в парадигму тоталітарного режиму, автоматично ставали «зрадниками Вітчизни» та «ворогами народу». Комуністична система спиралася на злочини репресій, вбивств, депортацій, геноцидів. Режим намагався репресувати та фізично знищити цвіт нашої нації лише за те, що це були українці, які плекали ідею вільної і незалежної України – від росії, від мороку й темряви. Криваві жорна політ-репресій та геноциду не оминули жодного куточка України. Ті страшні лихоліття чорною хвилею прокотилися і Черкащиною.

Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка започатковує серію бібліографічних покажчиків «Повернуті із забуття», щоб відродити в пам'яті імена уродженців та діячів Черкащини, життя і діяльність яких були трагічно обірвані чи зруйновані добою політичних репресій.

Нашою метою є зібрати та систематизувати матеріали про письменників, митців, освітян, військових, державних та релігійних діячів, чия доля стала частиною драматичної історії XX століття.

Перший випуск серії присвячено Степану Бену, Олексі Влизьку, Юхиму Ґедзю, Олені Журливій, Юрію Лавріненку, Андрієві Химку – літераторам, які пов'язані з Черкащиною, які зазнали репресій і пізніше були реабілітовані.

Відкриває видання стаття доктора філології, професора Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, члена Національної спілки письменників України Володимира Поліщука «Не підлягає забуттю...», яка присвячена письменникам, які постраждали за свій талант.

Бібліографічна частина посібника складається з опису окремих видань кожного з літераторів, публікацій їхніх творів у збірниках, альманахах, періодиці й виданнях, що продовжуються.

Друкований документальний масив доповнено інтернет-ресурсами. Матеріали розташовані у хронологічному порядку, а в межах року – за абеткою назв творів.

До окремих розділів і підрозділів включено інформацію про життєвий та творчий шлях літераторів, їхню діяльність, рецензії та відгуки на окремі твори.

У межах підрозділів матеріали розташовано в логічній послідовності. Для забезпечення достовірності інформації перегляд здійснювався «*de visu*». У разі неможливості безпосередньо ознайомитися з виданнями, відсутні відомості уточнювалися за різними бібліографічними джерелами і в тексті посібника позначалися астериском (*).

Основними джерелами пошуку літератури були державні літописи книг, журнальних і газетних статей, каталоги, картотеки, електронні бази даних Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка.

Довідковий апарат складається з «Іменного покажчика», «Списку переглянутих і розписаних періодичних видань».

Бібліографічний опис здійснено за чинними в Україні стандартами, в описах вживаються загальноприйняті скорочення слів. У випадку, коли назва не розкриває змісту публікації, подано стислі довідкові, уточнюючі анотації. Описи мають наскрізну нумерацію.

Видання адресоване широкому колу користувачів – літературознавцям, викладачам, працівникам бібліотечних закладів, аспірантам, студентам та всім, хто цікавиться історією Черкащини.

Не підлягає забуттю...

Наша головна бібліотека області розпочинає реалізацію важливого, потрібного й цікавого проєкту – створення серії біобібліографічних покажчиків «Реабілітовані таланти», присвяченої письменникам, – із метою збереження і поглиблення національної пам'яті через повернення з вимушеного забуття імен «уродженців та діячів Черкащини, життя і діяльність яких були трагічно обірвані чи зруйновані добою політичних репресій». Додам – репресій з боку комуно-більшовицького, радянського режиму, коли Україна була в бездержавній, колоніальній залежності від московитського імперського монстра. Від того захланного, хижого, озвірілого монстра, котрий ось уже понад десятиліття вчиняє жорстоку збройну агресію проти України, проти нас, аби знову нищити, уярмлювати, піддавати репресіям тільки за те, що ми українці, що ми вільні і прагнемо свободи, прагнемо жити в цивілізованій, демократичній, європейській країні...

Останніми десятиліттями про московсько-імперські репресії проти України й українців написано немало, тема ця не є новою, достатньо глибоко осмислено мотиви, чинники й механізми репресій. Слушно виснувано, що визначальним їх чинником був підневільний, колоніальний статус України. Із різних джерел вичитуємо інформацію, що тільки у XX столітті, особливо в більшовицько-сталінську епоху було знищено близько 100 мільйонів людей (у цій цифрі йдеться не тільки про українців, але саме українці були основною «мішенню» імперських режимів).

Якщо казати про літературу, яка є мені найближчою за фахом, про українське письменство, то маємо підстави говорити про всю нашу літературу як репресовану всілякими циркулярами, указами чи постановами. Бо хіба не був репресованим Тарас Шевченко, чи Іван Нечуй-Левицький, чи Михайло Старицький?.. Бо хіба не було заборонених для творчого осмислення тем, зокрема української історії та її діячів?..

Черкащини як центрального регіону України репресії торкнулися найбезпосередніше і дуже широко та болісно. У два попередні десятиліття в Україні, у кожній із її областей було

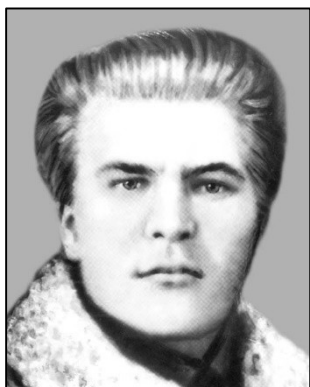
реалізовано історико-дослідницький проєкт «Реабілітовані історією». Так-от за проєктом «Реабілітовані історією. Черкаська область» укладено й видано 11 великих томів, найбільше з-поміж усіх областей України. У них подана інформація про десятки й десятки тисяч репресованих громадян, більшість із яких було фізично знищено, як правило, за надуманими, фальшивими звинуваченнями. Формою репресивного нищення українців були і три страшні голодомори у XX столітті.

Я немало писав про репресії, передовсім щодо письменників Черкащини. Опубліковані книги, окремі статті, укладено десятки збірок творів замучених і страчених майстрів пера з нашого благословенного краю. Тих же Сергія Єфремова, Агатангела Кримського, Тодося Осьмачку, Михайла Драй-Хмару, Павла Филиповича, Степана Бена, О. Лана, Андрія Чужого, Юхима Ґедзя, Віталія Чигирини й багатьох інших достойників. Писав і про масові трагедії в окремих селах, які свого часу, у 1930-х, накрила чорна хмара масових страт, як-от у Лозуватці на Шполянщині чи Коритні на Монастирищині...

Але з плином часу відкриваються все нові й нові факти, події, імена, з'являється багато нової інформації, джерел, документів. Непросто за всім тим устежити одній людині. Тож задля ширшого відстеження інформації, її повноти й систематизації в певній конкретній темі і з'являються відповідні проєкти й покажчики, як і цей, створюваний уважними працівниками нашої головної книгозбірні. Дуже важливо, що широко подається в покажчиках електронний ресурс, котрий значно й розширює можливості дослідницької чи пізнавальної діяльності, відчутно полегшує бажану пошукову роботу. Певен, що весь запланований проєкт «Реабілітовані таланти» стане в добрій пригоді всім, хто цікавиться різногранною історією України й Черкащини.

Володимир ПОЛІЩУК,
доктор філології, професор

«Солодкий світ» і гірка доля Степана Бена

Степан Федорович Бен (справж. прізвище Бендюженко) – український поет. Розстріляний. Реабілітований 15 серпня 1958 р.

Народився 29 жовтня 1900 року в селі Лозуватка (нині Звенигородського району) в сім'ї хліборобів. Навчався в місцевій церковно-парафіяльній школі, у Керелівській (тепер с. Шевченкове на Звенигородщині) вчительській семінарії. У 1930-х роках заочно здобував освіту в Черкаському педінституті, але перервав навчання під час Голодомору.

Служив у радянському війську, займався селянською працею, учителював у рідному селі та сусідній Княжій. Перші твори надрукував в армійській пресі.

Із 1924 року Степан Бен організаційно належав до спілки письменників «Плуг», але найсуттєвішу роль у становленні молодого поета, у формуванні його естетичних уподобань відіграли поети-неокласики, зокрема Микола Зеров і Павло Филипович.

У 1920-х роках поезії Степана Бена часто друкували в журналах «Плужанин», «Червоний Шлях», «Життя й революція», «Нова громада», «Глобус» та ін.

У 1929 році вийшла єдина прижиттєва збірка поезій «Солодкий світ», до якої увійшли і вже друковані в періодиці вірші, і неопубліковані твори. Провідні мотиви творчості – краса й гармонія світу, природи, філософічність.

У цьому ж 1929 році був уперше заарештований. Після звільнення часто міняв місце проживання (Ігарка, Карелія), урешті повернувся додому.

Вдруге заарештований 27 липня 1937 року за надуманим звинуваченням «як активний член контрреволюційної націоналістичної шпигунської повстанської організації», котра нібито ставила за мету повалення радянської влади. Під час арешту й обшуку в Беновій хаті було вилучено дванадцять зошитів й один блокнот із віршами, сліди яких загубилися. Із тих публікацій, що збереглися, неважко зробити висновок, що їхній автор був поетом високої художньої культури, мав стійкі й достатньо виразні національні переконання, прагнув поєднати у своїй творчості «солодку» й «гірку» любов до України та її безталанного народу з любов'ю до «людини світової», вільної, розкутої та ні від кого незалежної. Йому боліла пільма українських хуторів, «пронизаних полинною печаллю», він страждав від того, що «хмурий листопад» брів туди «під дзенькіт чоток і лопат», і тому закликав не відчиняти йому воріт. Замкнути перед ним «на засуви всі двері» і вірити, що на обрях наших орбіт усе-таки з'явиться колись «новий золотіючий світ».

Постановою НКВС СРСР від 22.10.1937 року його було засуджено до розстрілу. Вирок виконано 1 листопада 1937 року о 24 годині. Місце страти й поховання не вказано. Неправедна куля розітнула серце поета, коли йому виповнилося тридцять сім...

Реабілітували Степана Бена 15 серпня 1958 року, знявши звинувачення «за відсутністю складу злочину». Родина Степана Федоровича багато років нічого не знала про його долю. Дружина Анастасія пішки приносила з Лозуватки до Черкас передачі для чоловіка, які співробітники НКВС ще довго брали, підживлюючи в жінці віру, що живий. Після реабілітації поета їй повідомили вигадану версію про те, що чоловік помер 14 грудня 1943 року в таборах від бронхопневмонії. Але врешті-решт рідні дізналися правду і їх перестали називати «ворогами народу».

Степан Бен міг би зробити в літературі значно більше ніж встиг, міг збагатити її. Та, на жаль...

Але й те, що вдалося йому, заслуговує на нашу вдячну пам'ять, на особне місце в когорті митців українського Розстріляного відродження.

Життя і творчість поета дослідив черкаський літературознавець В. Т. Поліщук. У 1997 році він підготував і видав найповнішу на сьогодні книжку поезій С. Бена.

Діячі культури та літератури про Степана Бена

Юрій Лавріненко, літературознавець:

«Його поезія позначена ясністю, прозорістю, кольористою пластичністю та філософічною і психологічною «підтекстовкою». Велике здоров'я природи віє з його поезій, здоров'я людини, яка глибоко розуміє і любить світ».

(Лавріненко Ю. Степан Бен // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917–1933 : поезія – проза – драма – есей. – Київ, 2001. – С. 264).

Володимир Поліщук, доктор філології:

«Співцем селянського життя, тонким ліриком, якому приваблива спорідненість людини і природи, заявив про себе друкованими в періодиці 20-х років віршами та першою і єдиною збіркою поезій «Солодкий світ» (1929) Степан Бен».

(Поліщук В. Розстріляні таланти / Володимир Поліщук // Молодь Черкащини. – 1989. – 4-10 груд. (№ 49). – С. 10).

Г. Куліш, журналіст, учень Степана Бена:

«Як і у всякої людини творчої вдачі у нього було багато творчих задумів. Знаю точно, що готував збірку «Ластівки на клуні». Як я тепер думаю, писав і прозу, бо одного разу мені випало бачити у нього загального зошита, списаного прозою. Але задумам не судилося збутися. В 1937 році вчителя було заарештовано і за неточними даними восени того ж року розстріляно».

«Він здебільшого оспівував красу рідної природи. Але в цих пейзажах умів кількома словами сказати про людське життя і долю».

(Куліш, Г. Гірка доля в солодкім світі / Г. Куліш // Шполянські вісті. – 1990. – 5 трав.).

Видання творів Степана Бена

1929

1. *Солодкий світ : [вірші] / Степан Бен. – Харків : Плужанин, 1929. – 60 с.

Перша збірка віршів поета.

1997

2. Поезії / Степан Бен ; упоряд. та авт. вступ. ст. В. Т. Поліщук. – Черкаси : Сіяч, 1997. – 68 с.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

1954

3. *[Вірші] / Степан Бен // Київ. – 1954. – №1. – С. 11–13.

1955

4. [Вірші] / Степан Бен // Обірвані струни : антол. поезії полеглих, розстріляних, замучених і засланих, 1920-1945 / передм. Б. Кравцева. – Нью-Йорк, 1955. – С. [275]–282. – Зміст: Тебе співаю ; Клаптик неба ; Польова зустріч ; Житом, калиною ; Дзвенять хрущі... ; Беру оберемок... ; Останнє жито...

1992

5. [Вірші] / Степан Бен // Атом серця : укр. поезія першої половини ХХ ст. / упоряд., передм., прим. Ю. І. Коваліва. – Київ, 1992. – С. 249–251. – Зміст: Польова зустріч ; «О, хутори!..» ; «Беру оберемок проміння...» ; Чине сніг... ; «Уже дзвенять...».

2001

6. [Вірші] / Степан Бен // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / Лавріненко Ю. А. ; підгот. тексту, фах. редагування і передм. проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 266–267. – Зміст: «Дзвенять хрущі, цвітуть черешні...» ; Польова зустріч ; «О, Хутори...» ; Ода.

7. Поезії / Степан Бен // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 50–52. – Зміст: Катастрофа ; Ода ; Краю мій.

2004

8. [Вірші] / Степан Бен // Дивосвіт «Веселки» : антол. літ. для дітей та юнацтва : в 3 т. / упоряд. Б. Й. Чайковський [та ін.]. – Київ, 2004. – Т. 2. – С. 157–158. – Зміст: Чи не сніг... ; «Беру оберемок проміння...» ; «О, хутори!..» ; «Уже дзвенять...» ; Ніч ; Ранок.

2005

9. [Вірші] / Степан Бен // Українське диво : поетич. антол. / упоряд. та ред. В. Коломієць. – Київ, 2005. – Кн. 2. – С. 247–[248]. – Зміст: Ода ; «Дзвенять хрущі, цвітуть черешні...» ; Польова зустріч ; «Останнє жито на обніжках».

2009

10. [Вірші] / Степан Бен // Криничка : антол. творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 99–102. – Зміст: «Беру оберемок проміння...» ; «Обіймає ранок села...» ; «Дзвенять хрущі, цвітуть черешні...» ; «Після грози» ; «Житом, калиною літо цвіло...» ; «Осінь» ; «Я сказав тобі...» ; «О, хутори!..».

2014

11. [Вірші] / Степан Бен // Холод. Яр : часопис. – 2014. – Вип. 1. – С. 34–38. – Зміст: «День свіжий, рожевий...» ; Береза на сонці ; Осінь ; «Із легким стуком листя опадає...» ; Листопад ; «Підв'язала осінь китиці червоні...» ; «Каламутні, затьмарені ранки...» ; Надвечір'я.

2019

12. [Поезія] / Степан Бен // Невідоме Розстріляне відродження : антологія / уклад. Ю. П. Винничук. – Харків, 2019. – С. 228–238. – Зміст: Ода ; «Житом, калиною літо цвіло...» ; Листопад ; Серп коло пояса ; «Дзвенять хрущі, цвітуть черешні...» ; Польова зустріч ; «О, хутори!..» ; «Беру оберемок проміння ; Чи не сніг» ; «Уже дзвенять і ніжно врунять...» ; День, як глибока криниця ; Вітер волі ; Поворот ; Ніч ; «Обіймає ранок села...» ; Надвечір'я ; Ранок ; Надворі день... ; Весна ; Млини ; Романтичний сонет.

2021

13. «Україно, тебе співаю!..» : [вірші] / Степан Бен // Антологія творів письменників Черкащини про Тараса Шевченка / уклад. В. Коваленко. – Черкаси, 2021. – С. 73–74.

14. Повні тексти творів [Електронний ресурс] / Степан Бен // УкрЛіб. : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/author.php?id=570> (дата звернення: 27.08.2025). – Назва з екрана.

Література про Степана Бена (життєвий шлях та творчість)

15. Бен, С. Автобіографія / Бен Степан (Бендюженко Степан Федорович) // Самі про себе : автобіогр. укр. митців 1920-х років / упоряд. Раїса Мовчан. – Київ, 2015. – С. 55–56.

16. Бендюженко (Бен) Степан Федорович : [біогр. довідка] // Художня культура Шевченкового краю / авт.-упоряд.: Андрій Белень, Михайло Волков. – Корсунь-Шевченківський, 2020. – С. 536–537.

17. Бендюженко (Бен) Степан Федорович : [бібліографія творчості й літератури про поета] // Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст. : бібліографія. Антологія : у 10 т. / уклад. Ю. В. П'ядик. – Київ, 2011. – Т. 1 : А–В. – С. 788–791.

18. Глущенко, А. Знівечена доля поета : [про репресов. поета С. Бена] / Андрій Глущенко // Черкас. край. – 2008. – 19 верес. (№ 73). – С. 16.

19. Голуб, К. Поет доби «Розстріляного відродження» : [життєпис Степана Бена] / Катерина Голуб, Максим Помойницький // Шпол. вісті. – 2008. – 18 берез. (№ 22). – С. 4 : фот.

20. Захарченко, В. «Бо не донесла на чоловіка» : [про арешт Бендюженко Анастасії Арсеніївни, дружини Степана Бена] / Василь Захарченко // Реабілітовані історією. Черкаська область / редкол. : Овчаренко С. М. [та ін.] – Черкаси, 2016. – Кн. 9. – С. 387–390.

21. *Капустін, В. Поезії Степана Бена / Володимир Капустін // Поезія-68. – Київ, 1968. – Вип. 4. – С. 49–[51].

22. Капустін, В. Співець рідного краю : [штрихи до портрета Степана Бена (Бендюженка)] / В. Капустін // Черкас. правда. – 1964. – 2 жовт. (№ 233). – С. 3.

23. Капустін, В. Степан Бен / В. Капустін // Рад. літературознавство. – 1966. – № 12. – С. 72–75.

24. Карнарук, Л. На нас висіло тавро «Ворог народу» : Степана Бена розстріляли вночі після його дня народж. :

[матеріал на основі свідчень доньки Степана Бена – Майї Скрипник] / Любов Карнарук // Вечір. Черкаси. – 2015. – 11 листоп. (№ 45). – С. 13.

25. Куліш, Г. Гірка доля в солодкім світі : [до 90-річчя з дня народж. С. Бена] / Куліш Г. // Шпол. вісті. – 1990. – 5 трав. (№ 54). – С. 4.

26. Куліш, Г. «Під шелест тисячі сандалій» : [спогади про поета С. Ф. Бена його колишнього учня] / Куліш Г. // Шпол. вісті. – 1990. – 27 жовт. (№ 125). – С. 3.

27. Те саме // Шпол. вісті. – 2000. – 24 жовт. (№ 86). – С. 3; 27 жовт. (№ 87). – С. 2.

28. Лавріненко, Ю. Степан Бен : [життєвий шлях] // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / Лавріненко Ю. ; підгот. тексту, фах. редагування і передм. проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 263–265.

29. Те саме // Лавріненко Ю. Розстріляне Відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / упоряд., передм., післямова Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – 2-ге вид. – Київ, 2002 – С. 307–310.

30. Нікітенко, Л. «Не плач, я повернуся!» : [трагічна доля Степана Бена (Бендюженка)] / Людмила Нікітенко // Україна молода. – 2016. – 3 берез. (№ 28). – С. 9.

31. Поліщук, В. Болять рани пам'яті : до 90-річчя з дня народж. Степана Бена / Володимир Поліщук // Рад. освіта. – 1990. – 26 жовт. (№ 86). – С. 3.

32. Поліщук, В. Він ішов за неокласиками : (до 100-річчя з дня народж. Степана Бена) / Володимир Поліщук // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 48–50. – Бібліогр.: с. 50.

33. Поліщук, В. Розстріляне слово : [літературна і життєва доля Степана Бена] / Володимир Поліщук // Село і люди. – 2000. – 27 жовт. (№ 44). – С. 3.

34. Поліщук, В. «Людино, я завжди з тобою!» : [трагічна доля і поезія Степана Бена] // Поліщук В. Вибране. – Черкаси, 2013. – [Т.] 2 : Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 264–275. – Бібліогр.: с. 275.

35. Те саме // Поліщук В. Т. Вінок лавровий, вінок терновий. Репресовані письменники Черкащини. Статті, нариси. – Черкаси, 2000. – С. 85–92. – Бібліогр.: с. 91–92.

36. Те саме // Реабілітовані історією. : Черкаська область / редкол. : Чабан А. Ю. (голова) [та ін.]. – Сміла, 2004. – Кн. 4. – С. 425–429. – Бібліогр.: с. 429.

37. Те саме // Молодь Черкащини. – 1990. – 15–21 жовт. (№ 42). – С. 1, 4.

38. Те саме // Бен. С. Поезії. – Черкаси, 1997. – С. 3–11.

39. Поліщук, В. «Солодкий світ» і гірка доля автора : [Степана Бена] / Володимир Поліщук // Книжник. – 1991. – № 5. – С. 10–11.

40. Поліщук, В. Степан Бен і «неокласици» : [життєвий шлях і творчий доробок поета] / Володимир Поліщук // Слово і Час. – 1990. – № 10. – С. 52–55.

41. Пономаренко, М. Співець села : [поезія С. Бена (Бендюженка)] / Пономаренко М. // Шпол. вісті. – 1984. – 5 лип. (№ 80). – С. 4.

42. Степан Бен : [біогр. довідка] // Невідоме Розстріляне відродження : антологія / уклад. Ю. П. Винничук. – Харків, 2019. – С. 227–228.

43. Степан Бен (Степан Федорович Бендюженко) : [біогр. довідка] // Криничка : антол. творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 98–99.

44. Степан Бен : [біогр. довідка] // Українське диво : поетич. антол. / упоряд. та ред. В. Коломієць. – Київ, 2005. – Кн. 2. – С. 246.

45. Степан Бен : [біогр. нарис про життя, творчість та трагічну загибель поета] // З порога смерті: письменники України – жертви сталінських репресій / упоряд. О. Г. Мусієнко ; авт. кол.: Бойко Л. С. [та ін.] – Київ, 1991. – Вип. 1. – С. 59–61.

46. Степан Бен : [життєвий і творчий шлях] // Літератур.-мистец. вернісаж Черкащини / [уклад. Р. П. Круценко, Н. В. Адешелідзе, Н. В. Ребякова та ін.]. – Черкаси, 2010. – Вип. 8. – С. 8–15. – Бібліогр.: с. 13–15.

47. 100 років з дня народження поета С. Бена // Календар пам'ятних дат Черкащини на 2000 рік. – Черкаси, 1999. – С. 24–27.

48. Тирсіна, А. Я завжди з тобою, людино : до 110-річчя з дня народж. укр. поета Степана Бена (Бендюженка) / А. Тирсіна // Шполяночка. – 2010. – 5 листоп. (№ 45). – С. 3 : фот.

49. *Филипович, О. Степан Бен / О. Филипович // Київ. – 1954. – № 1. – С. 10–11.

50. Швець, Г. Поетичний талант Степана Бена проявився у його нащадків : [біографія поета і продовження творчої традиції в родині] / Ганна Швець // Шполяночка. – 2013. – 25 жовт. (№ 43). – С. 5.

51. Поліщук, В. Т. Бен Степан : [біогр. довідка] / В. Т. Поліщук // Енциклопедія Сучасної України / наук. ред. Блюміна І. М. [та ін.]. – Київ, 2009. – Т. 2 : Б–Бю. – С. 451 : фот.

52. Поліщук, В. Бен Степан : [біогр. довідка] // Поліщук В. Літературна енциклопедія Черкащини / В. Поліщук. – Черкаси, 2020. – Т. 1 : А–К. – С. 64. – Бібліогр.: с. 64.

53. Пономаренко, М. Ф. Бен Степан : [біогр. довідка] / Пономаренко М. Ф. // Українська літературна енциклопедія : в 5 т. / редкол.: Дзевєрін І. О. (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1988. – Т. 1 : А–Г. – С. 148.

Вшанування пам'яті поета

54. Давиденко, Н. Лозуватчани відзначили 115-річчя з дня народження репресованого поета Степана Бена : [вшанування пам'яті поета в рідному селі] / Давиденко Н. // Шполяночка. – 2015. – 6 листоп. (№ 45). – С. 6.

55. Щербак, М. Степан Бен : [вірш] / Микола Щербак // Холод. Яр : часопис. – 2016. – Вип. 2. – С. 81–82.

Електронні ресурси

56. Бен Степан [Електронний ресурс] : [біографія та творчість] // Вікіпедія : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%BD_%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D0%BD (дата звернення: 28.08.2025). – Назва з екрана.

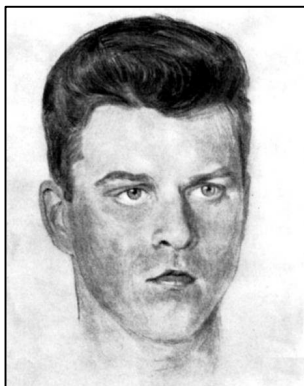
57. Винничук, Ю. Бен Степан Федерович [Електронний ресурс] : біографія / Юрій Винничук // УкрЛіб : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=17098> (дата звернення: 27.08.2025). – Назва з екрана.

58. Карнарук, Л. Поета Степана Бена розстріляли за «солодку» і «гірку» любов до України [Електронний ресурс] / Любов Карнарук // Gazeta.ua : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://gazeta.ua/articles/history/ poeta-stepana-bena-rozstrilyali-za-solodku-i-girku-lyubov-do-ukrayini/655837> (дата звернення 27.08.2025). – Назва з екрана.

59. Шептицька, Т. Нові архіви і «усталені» факти: приклад Степана Бена [Електронний ресурс] // Україна модерна : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uamoderna.com/shafka-dok/sheptycka-stepan-ben/> (дата звернення: 28.08.2025). – Назва з екрана.

60. Шептицька, Т. Сторінками Биківнянського мартиролога: Степан Бендюженко (Бен) [Електронний ресурс] / Тетяна Шептицька // Биківнянські могили : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://bykivnia.org.ua/storinkamy-bykivnianskohomartyroloha-stepan-bendiuzhenko-ben/> (дата звернення: 26.08.2025). – Назва з екрана.

Буремний життєвий ноктюрн Олекси Влизька

Олекса Влизько – український поет. Розстріляний 16 грудня 1934 року. Реабілітований 1958 р.

Народився 04 (17) лютого 1908 року на станції Боровйонка (Новгородщина, Росія), куди незадовго до того приїхали на заробітки його батьки. А через десять років родина повернулася на Батьківщину, у с. Сигнаївку (Черкащина).

Закінчив Київський інститут народної освіти.

Олекса Влизько – поет, член літературних організацій «Молодняк», ВУСПП. Працював у журналі українських футуристів «Нова генерація». Уперше надрукував свій вірш «Серце на норд» у журналі «Глобус» у 1925 році. А перша поетична збірка «За всіх скажу» вийшла в Харкові в 1927 році і була відзначена премією Наркомосу УРСР.

Заарештований у лютому 1934 р. у Києві за звинуваченням в організації терористичних актів проти радянської влади. Був розстріляний 16 грудня 1934 року.

Олекса Влизько – представник неоромантизму, постійно експериментував. Його твори наповнені бадьорими інтонаціями, у них він оспівував морську стихію та пригоди, пристрасті сильних людей. Поезія відзначається особливою романтикою та шуканням нового. А найбільше творчий потенціал митця розкрився у збірці «Рейс» (1990).

Влизько багато подорожував, зокрема, після поїздок до Німеччини, надихнувшись, писав і видавав збірки поезій, книги нарисів. За архівними дослідженнями В. Т. Поліщука, письменник заявив про себе також як філософ і релігієзнавець Сходу.

На знак пошани в м. Черкаси іменем Олекси Влизька названо один із провулків.

Діячі культури та літератури про Олексу Влизька

Олекса Стефанович, літературний критик:

«Ясність, життєрадісність, бадьорість; лаконічна, але глибока і бурхлива емоція; свіжість, безпосередня щирість відчуження; напружена волюва активність, уцільність, – ось прикмети, які характеризують Влизькову творчість...»

(Стефанович, О. Олекса Влизько : [про ранню поезію поета] // Стефанович, О. Зібрані твори / О. Стефанович ; упоряд. Б. Бойчук. – Торонто, 1975. – С. 240).

Володимир Поліщук, доктор філології:

«Молодий поет привернув увагу не тільки навдивовиж бадьорими, життєрадісно-світлими, сонячними ритмами-тонами, але й тим, настільки художньо вартісно ті ритми-тони виразив словом, тобто мистецьким рівнем поезії».

(Поліщук, В. Стрімкий розбіг у вічність (Олекса Влизько) // Поліщук, В. Т. Вінок лавровий, вінок терновий. Репресовані письменники Черкащини. Статті, нариси. – Черкаси, 2000. – С. 66).

Михайло Іванченко, письменник:

«Природня розмовна інтонація його ледь іронічної лірики захопила читачів. Степовою правічною силою і буйним молодечим завзяттям пашили його рядки. Ще вірилося у державну українізацію, у виборені земельні наділи та примару волі».

(Іванченко, М. Слово німого Влизька / Михайло Іванченко // Укр. засів. – 1995. – № 5. – С. 39).

Ліна Вежель-Веркалець, кандидатка філологічних наук:

«Олекса Влизько чи не першим відчув загрозу нищення нашої культури й етносу».

(Вежель-Веркалець, Л. Пісня, якої не вбити / Ліна Вежель-Веркалець // Освіта. – 1999. – 27 січ.-3 лют. (№ 6). – С. 6).

Юлія Волинець, викладачка:

«Читаючи поезію митця, спогади про нього, гортаючи сторінки його трагічної біографії, аналізуючи його вчинки й погляди, починаєш замислюватися над багатьма проблемами, які є актуальними й до сьогодні».

(Волинець, Ю. *Буремний життєвий ноктюрн Олекси Влизька : 100 років від дня народження / Волинець Ю. // Укр. культура. – 2008. – № 8. – С. 40).*

Світлана Соболевська, письменниця:

«Його могили, як і могили усіх убієнних українських поетів, немає. В його імені – велика надія української літератури. Заявка на справді великого поета».

(Соболевська, С. *Сам собі літературна школа / Світлана Соболевська // Слово Просвіти. – 2009. – 12-18 берез. (Число 10). – С. 13).*

Видання творів Олекси Влизька

Поетичні твори

Окремі видання

1927

61. *Живу, працюю : вірші / О. Влизько. – Харків ; Київ : ДВОУ «На варті», 1927. – 198 с.

62. *За всіх скажу : зб. віршів / О. Влизько. – Київ : МАСА, 1927. – 62 с.

Перша поетична збірка, яка вийшла невеликим накладом у 1000 примірників. Була відзначена премією УРСР.

63. *Поезії / О. Влизько. – [Харків] : Всеукр. спілка пролетар. письменників, 1927. – 51 с.

1930

64. *Книга баляд : зб. поезій / О. Влизько. – Київ : Книгоспілка, 1930. – 60 с.

65. *Hoch, Deutschland! : зб. віршів / Олекса Влизько. – Київ : Держ. вид-во України, 1930.

Збірка була видана після поїздки автора до Берліна.

66. *Рейс : вибр. вірші / О. Влизько. – Київ : Б-ка газети «Пролетарська правда», 1930. – 44 с.

1931

67. *Гарматний марш : зб. військ. віршів / О. Влизько. – Харків : ДВОУ «На варті», 1931. – 52 с.

До видання звійшли твори збірки «Книга баляд» (1930). Наприкінці вміщено авторський пояснювальний словник мало-зрозумілих термінів.

68. *Моє ударне : поезія / Олекса Влизько. – Харків : Літ. і мистецтво, 1931. – 80 с.

До видання звійшли агітаційні поезії, написані з метою надихнути робітників на працю, викрити ледарів та прогульників. Вміщено передмову, в якій розказано історію створення збірника.

1932-1933

69. *Збірка творів : у 2 т. / О. Влизько. – Харків ; Київ : Літ. і мистецтво, 1932-1933.

Т. 1. – 1932. – 184 с.

Т. 2. – 1933. – 142 с.

70. *П'яний корабель : морські вірші / О. Влизько. – Харків ; Київ : Літ. і мистецтво, 1933. – 51 с.

1934

71. *Мій друг Дон-Жуан : [зб. поетич. творів] / О. Влизько. – Харків : Рад. літ., 1934. – 64 с.

Останній прижиттєвий збірник творів поета. До видання звійшли лірико-епічна поема «Мій друг Дон-Жуан» та окремі вірші. У творах Олекси Влизька цього періоду згасає оптимістичне зухвальство та з'являються риси аналітичного мислення. Поет помічає різні процеси в суспільстві. У віршованій передмові до збірника він пише: «Бо я відчув, за що епоха найбільше б'є...»

1942

72. *Серце і вогонь : зб. вибр. віршів / О. Влизько. – Краків : Львів : Укр. вид-во, 1992.

Збірка видана під час Другої світової війни на окупованій гітлерівцями території (у Празі). Із передмовою Святослава Гординського та намальованим ним же портретом автора.

1963

73. Вибрані поезії / О. Влизько ; упоряд., передм., прим. та ред. Л. Новиченка ; вступ. ст. П. Усенка. – Київ : Рад. письменник, 1963. – 242 с.

1968

74. Вогонь любові. Поезії / Олекса Влизько ; [вступ. ст. Л. Первомайського]. – Київ : Дніпро, 1968. – 231 с. : 1 л. портр.

1988

75. Вибране : поезії / Олекса Влизько ; [упоряд. та вступ. ст. М. Слабошпицького]. – Київ : Дніпро, 1988. – 172 с. : портр.

2008

76. Поезія. Проза / О. Ф. Влизько ; [упоряд. та передм. В. Поліщука]. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2008. – 352 с.

Див також : № 78.

Прозові твори

Окремі видання

1930

77. *Поїзди йдуть на Берлін : зб. прозових текстів / Олекса Влизько. – Харків : Літ. і мистецтво, 1930. – 98 с.

У збірнику вміщено новели, написані під враженням від поїздки до Німеччини, яку автор здійснив 1928 року. Із гумором, сарказмом та спостережливістю письменник подає своє бачення історії виникнення закордонного паспорта, оповідає про соціальні та політичні проблеми у країні.

2008

78. Поезія. Проза / О. Ф. Влизько ; [упоряд. та передм. В. Поліщука]. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2008. – 352 с.

Див також : № 76.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

Поетичні твори

1925

79. *Серце на Норд : [вірші] / О. Влизько // Глобус : двотижн. ілюстр. універс. журн. — Київ, 1925. — № 20. — С. 13.

З ініціативи Б. Антоненка-Давидовича поет вперше надрукував свій вірш у цьому журналі.

1926

80. *Один за всіх скажу : [поезії] / Олекса Влизько // Глобус. — 1926. — № 16. — С. 326.

1927

81. *Між неуктва і між маразму... : [вірші] / Олекса Влизько // Нова Генерація. — 1927. — № 2. — С. 26–27.

1928

82. *Гарматний марш : [поезії] / О. Влизько // Нова Генерація. — 1928. — № 5. — С. 329–331.

1929

83. *Саркастичне романцero : [вірш] / О. Влизько // Літ. ярмарок. — 1929. — № 3. — С. 89–93.

1930

84. *Балада з одрубаним хвостом / О. Влизько // Металеві дні. — 1930. — № 1. — С. 7–8.

1933

85. *Інтелігент : [вірш] / О. Влизько // Літ. газ. — 1933. — 22 квіт. (№ 7). — С. 1.

1934

86. *На землю сонячні обвали...» : [вірш] / Олекса Влизько // Глобус. — 1934. — № 5. — С. 1.

1955

87. Поезії / Олекса Влизько // Обірвані струни : антол. поезії поляглих, розстріляних, замучених і засланих, 1920-1945 / [вибір, передм. й довідки Богдана Кравцева]. — Нью-Йорк, 1955. — С. 399–412. — Зміст: Романтикові ; Замість прологу ; Осінь ; Дев'ята симфонія ; Поетові ; В порті стоять кораблі ; Буденне море ; Іронічна увертюра ; Порт ; Туман ; Матроси ; Баляда про короткозоре Ельдорадо.

1957

88. «Рейс» : [вірш] / Олекса Влизько // Державин В. Антологія української поезії / В. Державин. – Лондон, 1957. – С. 449–450.

1984

89. Вірші / Олекса Влизько // Літ. Україна. – 1984. – 19 січ. (№ 3). – С. 5. – Зміст: Пісня новобранця ; Вітер ; Ідуть мільйони.

1985

90. [Поезії] / Влизько О. // Антологія української поезія : в 6 т. / [упоряд. текстів та авт. біобібліогр. довідок С. А. Крижанівський; ред. Л. М. Новиченко]. – Київ, 1985. – Т. 4. – С. 276–[282]. – Зміст: Дев'ята симфонія ; За всіх скажу ; Парубоцьке ; Іронічна увертюра ; Балада про «Летючого Голандця».

1992

91. [Вірші] / Влизько О. // Славутич Я. Розстріляна муза. – Київ, 1992. – С. 154–158. – Зміст: Дев'ята симфонія ; Матроси ; Іронічна увертюра ; Останній з могікан ; «І я тоді ставав на перехресті...».

92. [Поезії] / Олекса Влизько // Атом серця : укр. поезія першої половини ХХ ст. : для ст. шк. віку / упоряд., передм., прим. Ю. І. Коваліва. – Київ, 1992. – С. 211–[219]. – Зміст: Дев'ята симфонія ; Аероплан ; Парубоцьке ; Гесіод ; Балада про короткозоре Ельдорадо ; Балада про остаточно короткозоре Ельдорадо ; Сам (уривок).

1993

93. Поезії / Влизько О. // Слово і Час. – 1993. – № 2. – С. 23–24. – Зміст: Прелюд ; Вірю.

1997

94. Поезії / Олекса Влизько // Укр. засів. – 1997. – № 4/6. – С. 18–19. – Зміст: Мара (із зб. «Серце і вогонь») ; Леда ; Ха-ха! ; Можна заспокоїтись ; Інтелігент ; Згідно з обставинами.

2003

95. [Поезії] / Олекса Влизько // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / упоряд., передм., післямова Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – 2-ге вид. – Київ, 2002. – С. 373–389. – Зміст: Замість прологу ; Романтикові ; Туман ; «Чую, чую: обіймає

жаль...» (із зб. «Життя й революція»); Торт; Рейд; Матроси; Рейс; «Одлетіла конвалійна леда...» (із зб. «Живу, працюю»); Можна заспокоїтись; Плякат одлиги; «І я тоді ставав на перехресті...» (із зб. «Антологія української поезії»); Дев'ятий вал; В порті стоять кораблі; Дев'ята симфонія.

96. Те саме / Лавриненко Ю. А.; підгот. тексту, фак. редагування і передм. проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 325–335.

2005

97. Дев'ята симфонія : [вибрані вірші] / Олекса Влизько // Українське Диво : поетич. антол. / упоряд. та ред. В. Коломієць. – Київ, 2005. – Кн. 2 : С. 237–[239]. – Зміст: «Монолог...»; «Розлилася зоряна коновка...»; «Хотів летіти і вкляк на комі...».

2008

98. [Поезії] / Олекса Влизько // Золоті рядки української поезії. Розстріляне відродження / [ред. Н. В. Хроменко; упоряд. О. В. Зав'язкін]. – Донецьк, 2008. – С. 200–[216]. – Зміст: Замість прологу; Романтикові; Серце; Туман; Порт; Рейд; Матроси; Рейс; Можна заспокоїтись; Плякат одлиги.

99. Із ранньої творчості : [поезії] / Олекса Влизько // Холод. Яр : часопис. – 2008. – № 2. – С. 40–44. – Зміст: «Я маленький...»; «І тепер між зимними степами...»; Прелюдія гніву; Лаконізм; Г'єх; Класичний атаківізм; Варіація на елан.

100. Поезії / О. Влизько // Дивослово. – 2008. – № 2. – С. 59–60. – Зміст: Замість прологу; Романтикові; Серце; Плякат одлиги; Дев'ята симфонія; Імпровізація; Порт; Бабине літо; За всіх скажу; Аероплан.

101. Поезії зі збірок 1963 і 1988 років / Олекса Влизько // Холод. Яр : часопис. – 2008. – № 2. – С. 45–56. – Зміст: Дев'ята симфонія; Романтикові; Серце; Поетові; Іронії; Фантазія; Аероплан; Парубоцьке; Весно, ти знову ідеш; Ноктюрн; Порт; Туман.

2009

102. [Вірші] / Олекса Влизько // Криничка : антол. творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 150–156. – Зміст: Серце; Травень; Аероплан; «Із циклу «Парубоцьке»; Соловей; Люба-перволюба; «Меркне Ворскло...»; «Темно і

тихо...» ; «Завтра зрана...» ; Осокорова пушинка... ; «Стомився день...» ; Серце ; «Живу край моря...» ; «Дитинство лишило у спадок...».

2012

103. Поезія / О. Влизько // Слово Просвіти. – 2012. – 26 квіт.-2 трав. (Число 17). – С. 8–9. – Зміст: Дев'ята симфонія ; Монолог ; Імпровізація ; Порт ; Доки ; Саркастичне романцero ; Баляда про короткозоре Ельдорадо.

Прозові твори

104. *Експериментальний депутат (Г. Шкурupію) : оповідання / Олекса Влизько // Нова Генерація. – 1927. – № 1. – С. 8–18.

Гумористичне оповідання у стилі американського вестерну. Децо нагадує дотепні оповідки Марка Твена та О'Генрі.

105. *Моє угроблення й воскресіння : автофейлетон / О. Влизько // Нова Генерація. – 1927. – № 2. – С. 59–62.

106. *Сфінкс : [оповідання] / О. Влизько // Нова Генерація. – 1928. – № 3. – С. 195–211.

107. Влизько Олекса. Власні твори [Електронні ресурс] // Чтиво : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://chtyvo.org.ua/authors/Vlyzko/Oleksa/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

Література про Олексу Влизька

Життєвий шлях

108. Влизько Олекса Федорович. Заява про вступ до Спілки Радянських письменників України, з характеристикою своєї творчості // Самі про себе : автобіографії українських митців 1920-х років / упоряд. Раїса Мовчан. – Київ, 2015. – С. 100–103. – Бібліогр. в підрядк. прим.

109. Базилевський, В. Два поети : (до 100-літнього ювілею Олекси Влизька і Леоніда Первомайського) [переплетення доль та

творчості митців] / Володимир Базилевський // Кур'єр Кривбасу. – 2008. – № 226/227. – С. 263–273.

110. Базилевський, В. Олекса Влизько (1908–1934). Сонцепоклонник з короткозорого Ельдорадо : [неординарний та сильний характер поета] / Володимир Базилевський // Слово Просвіти. – 2012. – 26 квіт.-2 трав. (Число 17). – С. 8–9.

111. Бойко, Ю. Поет нездоланної мужності. Олекса Влизько [1908-1934] / Ю. Бойко // Розбудова держави. – 1994. – № 12. – С. 45–48.

112. Вежель-Веркалець, Л. Верхи на вождях – у Биківню : невідомі сторінки долі Олекси Влизька / Ліна Вежель-Веркалець // Київ. – 1998. – № 11/12. – С. 140–146.

113. Вежель-Веркалець, Л. Пісня, якої не вбити : [жорна тоталітарного режиму загубили чимало талантів, серед них Олекса Влизько] / Ліна Вежель-Веркалець // Освіта. – 1999. – 27 січ.-3 лют. (№ 6). – С. 6.

114. Влизько Олекса Федорович // Українська поезія кінця XIX–середини XX ст. : бібліографія. Антологія : у 10 т. / уклад. Ю. В. П'ядик. – Київ, 2010. – Т. 1 : А–В. – С. 645–663.

Вичерпна бібліографія творів (зокрема, прижиттєвих), бібліографія літературно-критичних нарисів про поета.

115. Влизько Олекса Федорович. Український поет : [біогр. довідка та віхи творчості поета] // Провідники духовності в Україні / за ред. Кураса І. Ф. – Київ, 2003. – С. 187.

116. Влизько Олексій Федорович, 1908-1934 : [біогр. довідка та бібліографія творчості] // Книги і долі : митці Розстріляного відродження : біобібліогр. покажчик / упоряд. Г. І. Єфімова. – Одеса, 2002. – С. 81–92.

117. Волинець, Ю. Буремний життєвий ноктюрн Олекси Влизька : 100 років від дня народження / Волинець Ю. // Укр. культура. – 2008. – № 8. – С. 40.

118. Жадько, В. Влизько Олекса (1908-1934) : [некролог] // Жадько В. Український некрополь : іст. наук. довід. – Київ, 2005. – С. 44, 145.

119. Коваленко, В. Олекса Влизько : [біогр. довідка, творчий та життєвий шлях] // Криничка : антологія творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 145–146 : фот.

120. Ковалів, Ю. Олекса Влизько : [трагічна доля митця] / Ю. Ковалів // Дивослово. – 2008. – № 2. – С. 54–59.

121. Ковалів, Ю. Рік 1934. Олекса Влизько. Оповідь про трагічну долю поета / Ю. Ковалів // Культура і життя. – 1989. – 15 жовт. (№ 42). – С. 6 : фот.

122. Лавріненко, Ю. Олекса Влизько : [життєвий та творчий шлях] // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / упоряд., передм., післямова Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – 2-ге вид. – Київ, 2002. – С. 373–377 : фот.

123. Те саме // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / Лавріненко Ю. А. ; підгот. тексту, фах. редагування і передм. проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 321–335 : фот.

124. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Обірвані струни : антол. поезії поляглих, розстріляних, замучених і засланих, 1920-1945 / [вибір, передм. й довідки Богдана Кравцева]. – Нью-Йорк, 1945. – С. [397–398].

125. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Антологія української поезії : в 6 т. / [редкол.: П. М. Воронько та ін.]. – Київ, 1985. – Т.4. – С. 275.

126. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Атом серця: укр. поезія першої половини ХХ ст. : для ст. шк. віку / упоряд., передм., прим. Ю. І. Коваліва. – Київ, 1992. – С. 211.

127. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // З порога смерті : письменники України – жертви сталінських репресій / авт. кол.: Бойко Л. С. [та ін.]. – Київ, 1991. – Вип. 1 / упоряд. О. Г. Мусієнко. – С. 104–[105] : фот.

128. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Золоті рядки української поезії. Розстріляне відродження [ред. Н. В. Хроменко ; упоряд. О. В. Зав'язкін]. – Донецьк, 2008. – С. 199.

129. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Українське Диво : поетич. антол. / упоряд. та ред. В. Коломієць. – Київ, 2005. – Кн. 2. – С. 236–237.

130. Поет нездоланної мужності : до 100-річчя від дня народж. О. Ф. Влизька // Знаменні дати: календар. – 2008. – Київ, 2008. – С. 46–49. – Бібліогр.: с. 49.

131. Поліщук, В. Т. Розстріляні таланти (репресовані письменники Черкащини). З трагічної хроніки 30-х років : [засудження до страти Олекси Федоровича Влизька] / В. Т. Поліщук // Поліщук В. Т. Література рідного краю (Літературна Черкащина) : підручник ; біобібліогр. додатки / В. Т. Поліщук, М. П. Поліщук. – Черкаси, 2013. – С. 232–238, 502.

132. Поліщук, В. Т. Стрімкий розбіг у вічність (Олекса Влизько) : [біографія та ранні поезії одного з перших митців Розстріляного відродження] // Поліщук В. Т. Вінок лавровий, вінок терновий. Репресовані письменники Черкащини. Статті, нариси. – Черкаси, 2000. – С. 66–[72]. – Бібліогр.: с. [72].

133. Те саме // Поліщук В. Вибране. – Черкаси, 2013. – [Т.] 2 : Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 313–323. – Бібліогр.: с. 323.

134. Те саме // Холод. Яр : часопис. – 2008. – № 2. – С. 31–39. – Бібліогр.: с. 39.

135. Те саме // Реабілітовані історією. Черкаська область / редкол. : Риженко А. В. (голова) [та ін.]. – Сміла, 2004. – Кн. 4. – С. 358–[364]. – Бібліогр.: с. [364].

136. Слабошпицький, М. Ф. Венямін літературної сім'ї : Олекса Влизько та інші : реву / Михайло Слабошпицький. – [Київ] : Ярославів Вал, 2008. – 287 с.

137. Те саме // Київ. – 2008. – № 4. – С. 87–106 ; № 7/8. – С. 127–162.

138. Поліщук, Я. Молодість Веняміна : [О. Влизько] / Ярослав Поліщук // Березіль. – 2009. – № 3/4. – С. 168–172. – Рец. на кн.: Слабошпицький, М. Венямін літературної сім'ї : Олекса Влизько та інші. Ревю / Михайло Слабошпицький. – Київ : Ярославів Вал, 2008. – 288 с.

139. Соболевська, С. Сам собі літературна школа / Світлана Соболевська // Слово Просвіти. – 2009. – 12-18 берез. (Число 10). – С. 13. – Рец. на кн.: Слабошпицький, М. Венямін літературної сім'ї: Олекса Влизько та інші. Ревю / Михайло Слабошпицький. – Київ : Ярославів Вал, 2008. – 288 с.

140. Слабошпицький, М. Один із «Розстріляного відродження» : [Олекса Влизько] / Михайло Слабошпицький // Уряд. кур'єр. – 2008. – 21 лют. (№ 34). – С. 8–9.

141. Славутич, Я. Олекса Влизько : [біогр. довідка] // Славутич Я. Твори : в 5 т. – Київ, 1998. – Т. 3 : Розстріляна муза. Меч і перо. – С. 90–92.

142. Те саме // Славутич Я. Розстріляна муза. – Київ, 1992. – С. 153–154.

143. Степанов, Ф. В огроми – дорогою грому : [життєвий та творчий шлях поета] / Федір Степанов // Укр. засів. – 1997. – № 4/6. – С. 7–17.

144. 100 років з дня народження поета О. Ф. Влизька : [біогр. довідка] // Календар пам'ятних дат Черкащини на 2008 рік. – Черкаси, 2007. – С. 16–18.

145. Талалай, Л. Олекса Влизько: «...Жити мені не дано» / Л. Талалай // Самост. Україна. – 1994. – 24-30 серп. (№ 32). – С. 7.

146. Ткалич, І. До 100-річчя Олекси Влизька : [феноменальне світобачення і прагнення до життя глухонімого поета-романтика] / Інна Ткалич // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. пр. / редкол.: В. Г. Дончик, В. Т. Поліщук (відп. ред.) [та ін.]. – Черкаси, 2008. – Вип. 7. – С. 126–127.

147. Те саме // Слово і Час. – 2008. – № 5. – С. 107.

148. Шевченко, С. Олекса Влизько: таємниця страти поета / Сергій Шевченко // Дзеркало тижня. – 2015. – 18-24 лип. (№26). – С. 15.

149. Влизько Олекса : [біогр. довідка] // Енциклопедія українознавства. Словникова частина. [Т.] 1 / гол. ред. В. Кубійович. – Париж ; Нью-Йорк, 1955. – С. 293 : фот.

150. Крижанівський, С. А. Влизько Олекса Федорович : [біогр. довідка] / С. А. Крижанівський // Українська літературна енциклопедія : в 5 т. / редкол.: Дзевєрін І. О. (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1988. – Т. 1 : А–Г. – С. 339. – Бібліогр.: с. 339.

151. Ліквідація письменників : [політ. репресії проти письменства. Олекса Влизько] // Енциклопедія українознавства : в 2 т. / під голов. ред. В. Кубійовича і З. Кузелі. – Мюнхен ; Нью-Йорк, 1949. – Т. 1, ч. 2. – С. 784–785.

152. Те саме // Енциклопедія українознавства : репринт. відтворення вид. 1955-1984 років. – Київ, 1993. – Т. 1. – С. 293 : фот.

153. Поліщук, В. Т. Влизько Олекса Федорович : [біогр. довідка] / В. Т. Поліщук // Енциклопедія Сучасної України / наук. ред. Блюміна І. М. [та ін.]. – Київ, 2005. – Т. 4 : В–Вог. – С. 667. – Бібліогр.: с. 667.

154. Те саме // Поліщук В. Літературна енциклопедія Черкащини. – Черкаси, 2020. – Т. 1 : А–К. – С. 177–178. – Бібліогр.: с. 178.

Творчість

155. *Влизько, О. Наллятий сонцем (це і є мій брат, невигаданий Олекса Влизько). – Київ : [ВІПОЛ], 1994. – 208 с.: портр.

Олександр Влизько про свого брата Олексу Влизька.

156. Іванченко, М. Слово німого Влизька / Михайло Іванченко // Укр. засів. – 1995. – № 5. – С. 38–41.

Спогади автора про літературні пошуки свого друга Олекси Влизька.

157. Кавун, Л. Іронія як художня форма мислення в текстах Олекси Влизька / Лідія Кавун // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Філолог. науки. – Черкаси, 2014. – № 5. – С. 17–20. – Бібліогр.: с. 20.

158. Коваленко, В. Код нашого Влизька : спроба психоаналітичного прочитання життєтворчості Олекси Влизька // Коваленко В. До щирця поетичного слова. – Черкаси, 2012. – С. 240–272. – Бібліогр.: с. 271–272.

159. Те саме // Олекса Влизько в контексті українського літературного відродження 20-х років XX століття : зб. пр. Всеукр. наук. семінару, [Черкаси], 19 лют. 2008 р. – Черкаси, 2008. – С. 39–68. – Бібліогр.: с. 68.

160. Кошова, І. Символіка і містика звукових компонентів творів Олекси Влизька // Кошова І. У полоні слова : інтерпретації художніх текстів : навч. посіб. – Черкаси, 2008. – С. 58–72. – Бібліогр.: с. 72.

161. Те саме // Олекса Влизько в контексті українського літературного відродження 20-х років XX століття : зб. пр. Всеукр. наук. семінару, [Черкаси], 19 лют. 2008 р. / [редкол.: Л. І. Кавун та ін.]. – Черкаси, 2008. – С. 118–131. – Бібліогр.: с. 131.

162. Олекса Влизько (1908-1934) : [творчий шлях, перші віршовані спроби, лірика та події, які передували арешту] // Історія української літератури ХХ ст. : в 2 кн. / за ред. В. Г. Дончика. – Київ, 1993. – Кн. 1. – С. 408–412.

163. Олекса Влизько в контексті українського літературного відродження 20-х років ХХ століття : зб. пр. Всеукр. наук. семінару, [Черкаси], 19 лют. 2008 р. / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького [та ін.] ; [редкол.: Л. І. Кавун та ін.]. – Черкаси : [Чабаненко Ю. А.], 2008. – 184 с.

164. Поліщук, В. Т. Олекса Влизько в літературній критиці 20-х–поч. 30-х років (штрихи до проблеми) // Поліщук В. Т. Вибране. – Черкаси, 2013. – [Т.] 2 : Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 324–[342]. – Бібліогр.: с. 341–[342].

165. Те саме // Поліщук В. Т. Повернення і відкриття : статті : [дослідж. творч. спадщини малознаних письмен.]. – Черкаси, 2008. – С. 180–193. – Бібліогр.: с. 192–193.

166. Слабошпицький, М. ... Україні й годині своїй : [про поезію О. Влизька] / М. Слабошпицький // Вітчизна. – 1987. – № 2. – С. 152–162.

167. Степанов, Ф. Олекса Влизько: трагедія віри / Федір Степанов // Слово і Час. – 1993. – № 2. – С. 17–23. – Бібліогр. в підрядк. прим.

Високе поцінування творчої спадщини О. Влизька літературознавцями.

168. Стефанович, О. Олекса Влизько : [про ранню поезію поета] // Стефанович О. Зібрані твори / О. Стефанович ; упоряд. Б. Бойчук. – Торонто, 1975. – С. 236–247.

169. Художній процес. 20-30-ті роки. Поезія : [літ. шлях та творча криза О. Влизька в тяжкі тоталітарні часи] // Історія української літератури ХХ ст. : в 2 кн. / за ред. В. Г. Дончика. – Київ, 1993. – Кн. 1 : 1910-1930 роки. – С. 163.

170. Цимбал, Я. Перші кроки «Молодняка». Неслухняний Олекса Влизько : [історія журналу та футуристична поезія Влизька] / Я. Цимбал // Дніпро. – 2009. – № 3. – С. 162–163.

Вшанування пам'яті поета

171. Положення про районну премію ім. Олекси Влизька в галузі літератури // Шпол. вісті. – 2014. – 7 листоп. (№ 93). – С. 10.

Літературна премія імені Олекси Влизька заснована 2008 року Шполянською районною державною адміністрацією спільно зі Шполянською районною радою з метою вшанування пам'яті поета-земляка та для відзначення кращих високохудожніх літературних творів, сповнених життєствердності й духу новаторства.

172. Влизько, О. Пам'яті Олекси Влизька : [вірші] / Олександр Влизько // Слово і Час. – 1993. – № 2. – С. 24.

173. Гординський, С. Вірш про Влизька / С. Гординський // Жовтень. – 1989. – № 2. – С. 16.

174. Малишко, А. Олексі Влизькові : [вірш] / А. Малишко // Літ. Україна. – 1987. – 12 листоп. (№ 46). – С. 7.

175. Ткалич, І. До 100-річчя Олекси Влизька : [про відзначення ювілею поета на Шполянщині, зокрема наук.-практ. семінар «Олекса Влизько в контексті українського літературного відродження 20-х років ХХ ст.»] / Інна Ткалич // Слово і Час. – 2008. – № 5. – С. 107.

176. Те саме // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. пр. / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького ; редкол.: В. Г. Дончик [та ін.]. – Черкаси, 2008. – С. 126–127.

Електронні ресурси

177. Загорулько, Р. Олекса Федорович Влизько [Електронний ресурс] / Загорулько Ростислав // Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://csamm.archives.gov.ua/2019/09/26/1440/> (дата звернення: 08.10.2025).

178. Олекса Влизько. Український футуризм. Авангард. Поезія. Вірші. Розстріляне відродження [Електронний ресурс] : [коротко про поета, його поезії та декламування віршів] / Slavko Kotchynsky // YouTube : канал. – Електрон. відеодані. – Режим

доступу: www.youtube.com/watch/ (дата звернення: 17.09.2025). – Назва з екрана.

179. Олекса Влизько : шлях митця [Електронний ресурс] // Sites : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://sites.google.com/view/oleksa-vluzko/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

180. Олекса Федорович Влизько [Електронний ресурс] // Національна історична бібліотека України : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://nibu.kyiv.ua/exhibitions/627/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

181. Розстріляне відродження : Олекса Влизько. Легенда з легенд [Електронний ресурс] // Словопис. Проєкт Університету Грінченка : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://slovopys.kubg.edu.ua/rozstiliiane-vidrodzhennia-oleksa-vlyzko-lehenda-z-lehend/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

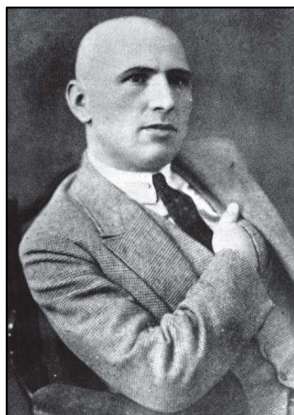
Бібліографічні джерела

182. Олекса Влизько [Електронний ресурс] : біобібліогр. показч. / упоряд.: О. Галганова, С. Савченко. – Київ : НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2025. – 138 с. (Лицарі українського ренесансу; вип. 4). – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://elLib.nLv/org.ua/view.html?aid=14823> (дата звернення: 29.09.2025). – Назва з екрана.

Біобібліографічний показчик присвячений українському поету, прозаїку Олексі Влизьку. Видання містить інформацію про твори митця та публікації про його життєвий і творчий шлях, які вийшли друком у 1925–2024 рр.

183. *Український письменник Олекса Влизько (1908-1934) : бібліогр. показч. / уклад. Т. В. Гологорська. – Харків : [б. в.], 1999. – 42 с.

Шлях Юхима Ґедзя до Голгофи

Юхим Ґедзь – письменник-гуморист. Справжнє ім'я – Савицький Олексій Васильович, інший псевдонім – Ясний Олесь, криптонім за В. Еппелем – Ю. Г. Під фейлетонами, гуморесками й сатирою зазначав – Юхим Ґедзь, під оповіданнями, нарисами і драмами – Олесь Ясний. Розстріляний 15 липня 1937 року. Реабілітований 1958 р.

Народився 18 (30) березня 1896 року в м. Золотоноша в родині теслі. Письменник-гуморист, сатирик, драматург, член літературної організації «Плуг» із 1924 р.

Мав спеціальну освіту, закінчив Державний музично-драматичний інститут ім. М. В. Лисенка в м. Київ. Друкував свої твори з 1923 по 1936 рік у київських та харківських періодичних виданнях «Червоний перець», «Сільський театр», «Селянка України», «Червоний клич», «Неділя», «Всесвіт», «Знання», «Нова громада» та інших, а книги – у харківських видавництвах.

За дослідженнями В. Т. Поліщука, мав певну залежність від таланту гумориста Остапа Вишні, який був першим фактичним редактором журналу «Червоний перець». Згодом виробив власний творчий почерк. Кістяк редакції складали Василь Чечвянський, Юрій Вухналь і Юхим Ґедзь. Завдячуючи їхнім талантам та спільній праці, українське літературознавство 1920–1930-х років у царині сатири та гумору отримало великий доробок, збережений до нашого часу.

Юхим Ґедзь писав на різноманітні злободенні теми, серед яких література, культура, спорт, освіта, відпочинок, релігія, історія, українізація, викриття чиновницької бюрократії та страшенної демагогії. Це не могло залишитися непоміченим владою,

справи якої він фактично викривав. Письменник використовував такі жанри творів, як гуморески, гумористичні оповідання, нариси, оповідки, фейлетони, драми, комедії, водевілі, які були наповнені любов'ю до своєї землі, народу, традицій.

Трагічні події 1932-1933 років, початок сталінських репресій не минули літератора, як і багатьох митців, чия творчість припала на ту добу. Був заарештований 2 листопада 1936 р. у м. Харків за звинуваченням у приналежності до української терористичної організації. Після виснажливих допитів і тортур у НКВС йому було винесено вирок, після якого – розстріл 15 липня 1937 року.

Лише 1958 року справу Юхима Ґедзя переглянули, вирок 1937 року було скасовано, письменника реабілітовано посмертно.

У м. Золотоноша одну з вулиць назвали ім'ям Олексія Савицького.

Діячі культури та літератури про Юхима Ґедзя

Григорій Голиш, кандидат історичних наук:

«Вражає тематичне розмаїття творів: минувшина, мисливські бувальщини, викриття бюрократів-чиновників, протистояння «старого» і «нового» світу, гендерні проблеми, дозвілля, культура, спорт, література тощо. Все це засвідчує громадянську небайдужість письменника, щире прагнення долучитися до творення більш досконалої моделі життя й соціуму всебічно і гармонійно розвинених людей».

(Голиш, Г. *Шлях Юхима Ґедзя до Голгофи* / Григорій Голиш // *Нова Доба*. – 2017. – 30 берез. (№ 13). – С. 9).

Іван Дробний, письменник:

«Письменник не даремно вибрав собі псевдонім «Ґедзь». Гуморески його кусючі, як ота муха в велику Спасівку. Він побачив суттєві вади у тогочасній радянській дійсності – фарисейство, демагогію, дволикість, котрі щедро культивувалися владою, ставши тотальними. Він їх дошкульно висміював».

(Дробний, І. *На цвинтарі розстріляних ілюзій* / І. Дробний // *Вісн. Золотоніщини*. – 1997. – 22 листоп. (№ 46). – С. 10).

Володимир Поліщук, доктор філології:

«Привертає увагу тематичне багатство творчості письменника. Розпочавши з популярної теми «от колись було» чи невибагливих «мисливських усмішок», Юхим Ґедзь дедалі глибше і ширше охоплює своїм зором «злобу дня», пише про бюрократів-чиновників, протистояння «старого» й «нового» побуту, пропагує шлях «до світла».

(Поліщук, В. Олексій Савицький: Юхим Ґедзь – Олесь Ясний / Володимир Поліщук // Реабілітовані історією. Черкаська область / [редкол.: Чабан А. Ю. (голова) та ін.]. – Сміла, 2003. – Кн. 3. – С. 404).

Олексій Полторацький, письменник:

«Юхим Ґедзь був одним серед інших співробітників «Червоного перця», який вважався, так би мовити, самородком гумору, що залишився в редакційному ситі, крізь яке просіяли сотні, або може, й тисячі претендентів на гумористів, що не витримали суворой вимогливості цього жанру».

(Полторацький, О. Незабутий предок / Ол. Полторацький // Рад. літературознавство. – 1969. – № 12. – С. 65).

Віта Ямборська, директор Золотоніського краєзнавчого музею ім. М. Пономаренка:

«Олекса Савицький – один з найвідоміших сатириків доби Розстріляного відродження, загинув у розквіті творчих сил. Його слово стало для представників влади дуже небезпечним, гострим та дошкульним, як укус малої комахи».

(Ямборська, В. Коли б усі убиті ожили... – трагічна історія золотоніського письменника Юхима Ґедзя / Віта Ямборська // Золотоноша історична : вебсайт. – Режим доступу: <http://ist.zolotonosha.ck.ua/2021/04/Koli...>

Видання творів Юхима Ґедзя

Окремі видання

1927

184. *Автор Троянденко : зб. оповідань / О. Ясний. – Харків : Плужанин, 1927. – 31 с.

185. *Те саме // Плуг : літ. альм. – Харків, 1927. – С. 299–329.

186. *Буває й таке : зб. оповідань / Ясний Олесь. – Харків : Плужанин, 1927. – 32 с.

1928

187. *Бубна – козир : гумореска / Ґедзь Юхим. – Харків : Укр. робітник, 1930. – 64 с.

188. *Віз ламається – чумак ума набирається : п'єса на 4 дії / Ясний Олесь. – Харків : Рух, 1928. – 40 с.

1929

189. *Завзятий середняк : гуморески / Юхим Ґедзь. – Харків : ДВОУ, 1929. – 26 с.

190. *Надія : п'єса на 5 дій / Юхим Ґедзь. – Харків : ДВОУ, 1929. – 72 с.

191. *Принципіально : гуморески / Юхим Ґедзь // Харків : ДВОУ, 1929. – 226 с.

192. *Троглодити : [зб. оповідань і гуморесок] / Ю. Ґедзь. – Харків : [б. в.], 1929. – 158 с.

1930

193. *Бубна – козир : гумореска / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1928. – № 9. – С. 10.

194. *Збірка п'єс / О. Ясний. – Харків : Держвидав України ; Одеса, 1930. – 211 с.

195. *Конкурс на гопак : зб. оповідань / Юхим Ґедзь. – Харків : Книгоспілка, 1930. – 64 с.

196. *Столичний гість : [оповідання] / Юхим Ґедзь. – Харків ; Одеса : Держ. вид-во України, 1930. – 62 с.

197. *Ті ж і Мирон Гречка / Юхим Ґедзь. – Харків : Рух, 1930. – 160 с.

1931

198. *Комедії / Юхим Ґедзь. – Харків : Рух, 1931. – 116 с.

199. *Перший іспит : зб. нарисів / С. Сумний, О. Ясний. – Харків : Літ. і мистецтво, 1931. – 260, [2] с. : фот.

1933

200. *Тихою сапою : гуморески / Юхим Ґедзь ; [ред. Н. Рибак]. – Харків : Рад. літ., 1933. – 28, [2] с.

1936

201. *Молодість : водевіль на 1 дію / Юхим Ґедзь. – Харків : Обл. база самодіял. мистецтва ОБЛВНО, 1936. – 20 с.

1972

202. *Атака : повість / О. Ясний ; [іл. В. В. Терещенко]. – Київ : Рад. письменник, 1972. – 154 с. : іл.

203. *Хатина на кордоні : (із сімейної хроніки) / Олесь Ясний. – Львів : Каменярь, 1972. – 100 с. : іл.

1997

204. Гумор. Сатира / Ю. Ґедзь ; упоряд. та авт. передм. В. Поліщук. – Черкаси : Відлуння, 1997. – 76 с.

Книга вийшла до 100-літнього ювілею митця, містить гуморески й сатиричні твори, написані у другій половині 20-х років. Тонке розуміння природи комічного, виразний психологізм і соковитість мови – характерні риси творів Юхима Ґедзя.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

1925

205. *Апчхи... апчхи-и-и!!! / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 39. – С. 1.

206. *«Була зима – чом не пряла, було літо, чом не ткала...» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 37. – С. 2.

207. *«Возсія мирові свет раз ума» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 50. – С. 3.

208. *«Думка» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 27. – С. 1.

209. *Збирались декабристи («Кам'янка Радянська, Кам'янка історична...» : [поетич. твір] / Олесь Ясний // Рад. думка. – 1925. – № 50. – С. 2.

210. *Історія двох «обнануженій» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 41. – С. 2.

211. *І таке було... / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 2025. – № 47. – С. 5.

212. *Ледяєв з комунгоспу / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 42. – С. 2.

213. *Лицем до села – крам на село / Ясний Олесь // Рад. думка. – 1925. – № 44. – С. 2.

214. *На жовтневих позиціях : за дописами / Ясний Олесь // Рад. думка. – 1925. – № 30. – С. 7.

215. *Остючки «чипуха» «комплекс» не знаю, не чув / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 32. – С. 1.

216. *Очищена / Ясний Олесь // Рад. думка. – 1925. – № 39. – С. 2.

217. *Перемогли – переконали : стаття / Ясний Олесь // Всесвіт. – 1925. – № 17. – С. 14–15.

218. *«Пестик» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 38. – С. 2.

219. *Попівські «жнива» й громадська взаємодопомога на Черкащині / Ясний Олесь // Рад. думка. – 1925. – № 40. – С. 4.

220. *Представник округи / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 31. – С. 1.

221. *«Прийшов Наум – берися за ум...» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 43. – С. 2.

222. *Про «загрузку» і «розгрузку» / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 45. – С. 4.

223. *Радуйся, темряво одвічно, радуйся / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 36. – С. 5.

224. *Своїм нічого, своїм можна (як Смілянський Райвиконком революцію 1905 року прогавив) / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 48. – С. 2.

225. *Що бачив горобчик / Ґедзь Юхим // Рад. думка. – 1925. – № 30. – С. 4.

1927

226. *Бекасівський діалект / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 9. – С. 7.

227. *Жертва / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 14. – С. 8.

228. *Злодії / Ґедзь Юхим // Плужанин. – 1927. – № 7. – С. 24–25.

229. *Література й письменник. Юхим Ґедзь зі своїми творами, а саме: остюхами // Літературні пародії : шаржі, епіграми, акростиhi, фейлетони, гуморески, афоризми й карикатури : зб. / упоряд. Василь Атаманюк. – Київ, 1927. – С. 195–196 : іл.

230. *Любов з огляду : оповідання / Ясний Олесь // Всесвіт. – 1927. – № 17.

231. *Наказ / Ясний Олесь // Червон. перець. – 1927. – № 9. – С. 7.

232. *Наше майбутнє. 3 1 вересня – дитячий тиждень! : хроніка / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 15. – С. 3.

233. *Неймовірне зниження / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 6. – С. 7.

234. *Радіо-бомба / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 22. – С. 5.

235. *Ситуація / Ясний Олесь // Червон. перець. – 1927. – № 2. – С. 6.

236. *Чому я не член житлокоопу / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 14. – С. 10.

237. *Як би не було автобусів / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1927. – № 17. – С. 3.

1928

238. *Гвалт! Виселяють!!! / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1928. – № 17. – С. 3.

239. *Гопак / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1928. – № 4. – С. 10.

240. *Гріх / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1928. – № 7. – С. 6.

241. *Злочин репортера : оповідання / Юхим Ґедзь // Всесвіт. – 1928. – № 7. – С. 2–6.

242. *Neurosis cordis / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1928. – № 12. – С. 10.

1929

243. *Аж голова обертом іде / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 14. – С. 5.

244. *Епілептик : весняна картинка / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 7. – С. 7.

245. *Мій злочин / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 8. – С. 9.

246. *Міщанське оточення / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 1. – С. 3.

247. *Формалізм / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 8. – С. 8.

248. *Чемпіонат соціального змагання / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 15. – С. 2.

249. *Чумацький трактор / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1929. – № 24. – С. 6.

1930

250. *Жарт / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1930. – № 7. – С. 6.

251. *Спиці й клепки / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1930. – № 3. – С. 5.

1931

252. *Біографія : гумореска / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1931. – № 1. – С. 5.

253. *Оповідання з несподіваним кінцем / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1931. – № 3. – С. 3.

254. *Тьотя Зюзя / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1931. – № 9. – С. 9.

255. *Що посієш, то й пожнеш... / Ґедзь Юхим // Червон. перець. – 1931. – № 9. – С. 8.

1932

256. *Воскресіння («Великодня комедія...») : [поетич. твір] / Ґедзь Ю. // Розбиті дзвони. – Харків, 1932. – С. 52–66.

1933

257. *Жахлива помста : оповідання / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1933. – № 12. – С. 4.

258. *З оригіналом згідно / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1933. – № 3. – С. 3.

259. *Клясове обличчя синиці / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1933. – № 4. – С. 10.

260. *Ковалі : п'єска на 2 картини / Ясний Олесь // Колгоспівські лани. – Харків ; Київ, 1933. – С. 26–35.

261. *Крах кар'єри / Юхим Ґедзь // Червон. перець. – 1933. – № 11. – С. 2–3.

262. *Своїми руками і своїми ногами / Ясний Олесь // Червон. перець. – 1933. – № 2. – С. 7.

263. *Шляпа : Скетч / Ґедзь Юхим // Колгоспівські лани. – Харків ; Київ, 1933. – С. 47–54.

1997

264. Зелені свята : гумореска / Юхим Ґедзь // Златокрай. – 1997. – 14 черв. (№ 46). – С. 3.

265. Савицький Олексій Васильович : [перелік усіх творів: оповідань, гуморесок та п'єс] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

Література про Юхима Ґедзя (життєвий шлях та творчість)

266. *Агуф, М. Ті ж і... Юхим Ґедзь / Агуф. М. // Літ. газета. – 1935. – № 12. – С. 6.

267. 85 років з Дня народження письменника Юхима Ґедзя // Календар знамен. і пам'ятних дат Черкащини на 1981 рік. – Черкаси, 1980. – С. 15–16. – Бібліогр.: с. 15.

268. Голиш, Г. Шлях Юхима Ґедзя до Голгофи : [один з найплідніших періодів творчості митця] / Григорій Голиш // Нова Доба. – 2017. – 30 берез. (№13). – С. 9.

269. Те саме // Голиш Г. М. Пером публіциста : вибр. нариси, ст., інтерв'ю. – Черкаси, 2019. – С. 200–203.

270. Голиш, Г. М. Доба революційних потрясінь та радянської модернізації : [робота поета у Золотоноші] // Голиш Г. М. Подорож Златокраєм: нарис історії та сьогодення Золотоніського району. – Черкаси, 2008. – С. 115–118.

271. Голиш, Г. М. Радянська модернізація : [діяльність Ю. Ґедзя в непростих умовах кінця 1920–початку 1930-х років] // Голиш Г. М. Подорож Златокраєм: нарис історії та сьогодення Золотоніського району. – Черкаси, 2008. – С. 36–50.

272. *Гомін, Л. Про фейлетони і... взагалі / Лесь Гомін // Плужанин. – 1927. – № 6. – С. 16–21.

Лесь Гомін про фейлетони Юхима Ґедзя.

273. Дробний, І. «На цвинтарі розстріляних ілюзій» : [факти з біографії та відомості про посмертну реабілітацію поета] / І. Дробний // Вісн. Золотоніщини. – 1997. – 22 листоп. (№ 46). – С. 10, 12.

274. Те саме // Тарасові джерела. – 1998. – Лют. (№3). – С. 9 ; Берез. (№ 6). – С. 10.

275. Дробний, І. «Розтоптаний жорстокістю нічем» : [трагічна доля поета] // Дробний І. За пагорбами літ / Дробний І. – Черкаси, 2006. – С. 325–338.

276. Те саме // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 2012. – № 1. – С. 138–152.

277. Те саме // Златокрай. – 2012. – 16 серп. (№ 33). – С. 6 ; 30 серп. (№ 35). – С. 6 ; 6 верес. (№ 36). – С. 6.

278. Поліщук, В. За рік після століття (Олексій Савицький: Юхим Ґедзь – Олесь Ясний) : [сатира Юхима Ґедзя] // Ґедзь Ю. Гумор. Сатира / Ю. Ґедзь ; упоряд. та авт. передм. В. Поліщук. – Черкаси, 1997. – С. 3–12.

279. Поліщук, В. Т. Олексій Савицький: Юхим Ґедзь – Олесь Ясний : [трагічна доля гумориста-сатирика] / Володимир Поліщук // Реабілітовані історією. Черкаська область / [редкол.: Чабан А. Ю. (голова) та ін.]. – Сміла, 2003. – Кн. 3. – С. 402–406. – Бібліогр.: с. 406.

280. Поліщук, В. Т. Розстріляні таланти (репресовані письменники Черкащини). З трагічної хроніки 30-х років : [доля Юхима Ґедзя] // Поліщук В. Т. Література рідного краю (Літературна Черкащина) : підручник ; біобібліогр. додатки / В. Т. Поліщук, М. П. Поліщук. – Черкаси, 2013. – С. 232–238, 405.

281. Полторацький, О. Незабутній предок / Ол. Полторацький // Радян. літературознавство. – 1969. – № 12. – С. 63–66.

Спогад автора про роботу Ю. Ґедзя в київській редакції журналу «Червоний перець».

282. Пономаренко, М. Один із найталановитіших : [до 60-річчя від часу загибелі Ю. Ґедзя] / М. Пономаренко // Златокрай. – 1997. – 19 листоп. (№ 90). – С. 2 : фот.

Стаття містить рідкісні фотографії поета.

283. Пономаренко, М. Юхим Ґедзь : [письменник О. В. Савицький] / Михайло Пономаренко // Молодь Черкащини. – 1968. – 23 квіт. (№ 49). – С. [2].

284. Савицький Олексій Васильович : [бібліографія творчості, літератури ; псевдоніми та криптоніми поета] // Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст. : бібліографія. Антологія : у 10 т. / уклад. Ю. В. П'ядик. – Київ, 2020. – Т. 7 : Поли-Сем. – С. 512–516.

285. Смолич, Ю. Мозаїка. 3 тих років (курйози) : [факти з біографії поета] / Ю. Смолич // Спадщина. Літературне джерелознавство : щорічник / [відп. ред. Г. Бурлака]. – Київ, 2010. – Т. 5. – С. [239]–351.

286. Юхим Ґедзь : [біогр. довідка] // 3 порога смерті: письменники України – жертви сталінських репресій / упоряд. О. Г. Мусієнко ; авт. кол.: Бойко А. С. [та ін.]. – Київ, 1991. – Вип. 1. – С. 127–[129] : фот.

287. Ясний Олесь : [біогр. довідка та перелік творів] // Енциклопедія українознавства : репринт. відтворення вид. 1955-1984 років : у 10 т. / за ред. В. Кубійовича. – Львів, 2000. – Т. 10. – С. 3996.

288. Поліщук, В. Т. Ґедзь Юхим : [біогр. довідка] // Поліщук В. Літературна енциклопедія Черкащини. – Черкаси, 2020. – Т. 1 : А–К. – С. 290. – Бібліогр.: с. 290.

289. Те саме // Енциклопедія Сучасної України / наук. ред. Болтівець С. І. [та ін.]. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г–Ді. – С. 30–31. – Бібліогр.: с. 31.

290. Юхим Ґедзь : [біогр. довідка] // Письменники Радянської України. 1917–1987: біобібліогр. довід. / уклад.: В. К. Коваль, В. П. Павловська. – Київ, 1988. – С. 131 : фот.

291. Ясний Олесь : [біогр. довідка та перелік творів] // Українські письменники : біобібліогр. словник : у 5 т. / уклад.: О. І. Черкашин [та ін.]. – Київ, 1965. – Т. 5 : Л–Я. – С. 837–839.

Електронні ресурси

292. Выписка из Протокола допроса, обвиняемого Савицкого-Гедзя Алексея Васильевича от 28 ноября 1936 года [Електронний ресурс] // Електронний архів Українського

визвольного руху : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://avr.org.ua/viewDoc/28826> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

293. Ганицький, С. [Письменник-гуморист Юхим Ґедзь] [Електронний ресурс] // Facebook : [соц. мережа]. Відділ історії краю 14–поч. 20 ст. Черкаський Обласний Краєзнавчий Музей. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://www.facebook.com/100075934717760/posts/671019188772566/?_rdr (дата звернення: 08. 10. 2025). – Назва з екрана.

294. Сенченко, І. Ясний Олесь. Письменник-гуморист [Електронний ресурс] / Іван Сенченко // Будинок Слово : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://proslovo.com/person/17-020-yasniy-oles> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

295. Цимбал, Я. Смішно й без Вишні [Електронний ресурс] : найвеселіша трійця 1920-х : [кістяк редакції журналу «Червоний перець» – письменники-гумористи Василь Чечвянський, Юрій Вухналь і Юхим Ґедзь] / Ярина Цимбал // Чорноморські новини : одес. обл. громад.-політ. газ. : [інтернет-версія]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://chornomorka.com/archive/22311-22312/a-15567.html> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

296. Шептицька, Т. Українські гумор і сатира у період сталінського терору : (за матеріалами архівно-кримінальних справ Юрія Вухналя, Василя Чечвянського, Юхима Ґедзя) [Електронний ресурс] / Тетяна Шептицька // З архівів ВУЧК – ГПУ – НКВД – КГБ. – 2019. – № 2 (52). – С. 247. – Бібліогр.: с. 265. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://jnas.nbuv.gov.ua/uk/article/UJRN-0001059812> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

297. Ямборська, В. Коли б усі убиті ожили... – трагічна історія золотоніського письменника Юхима Ґедзя [Електронний ресурс] / Віта Ямборська // Золотоноша історична : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://ist.zolotonosha.ck.ua/2021/04/koli-b-usi-ubiti-ozhili-tragichna> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

Огнецвіт поезії Олени Журливої

Журлива Олена (справжнє ім'я – Котова Олена Костянтинівна, у дівочтві – Пашинківська) – українська поетеса, співачка, педагог.

Репресована 1938 року. Реабілітована 1957 р.

Народилася 24 червня 1898 року в м. Сміла на Черкащині в багатодітній родині вчителя.

Початкову освіту здобувала вдома, її навчав батько. Екстер-ном здала іспити при Уманській жіночій гімназії, згодом вступила на історико-філологічний факультет Київських вищих жіночих курсів, який закінчила в 1922 році. Отримала диплом кандидата філологічних наук. Опісля вчителювала у школах Києва, Харкова, Дніпропетровська, Москви, Кіровограда, давала приватні уроки. Із 1925 по 1928 рік була літературним редактором Державного видавництва України.

Природа щедро обдарувала Олену, вона чудово співала й гастролювала по Україні з концертами як відома поетеса-співачка. А в театральний сезон 1929-1930 року її навіть запросили до столичної Харківської опери, де вона виконувала партію Кончаківни в опері Олександра Бородіна «Князь Ігор».

Та все ж головним покликанням була поезія. Літературною творчістю захопилася з юних літ. Вірш «Чогось нема – чогось не знаю», написаний одинадцятирічною Оленкою, був надрукований 1909 року в «Рідному слові». Пізніше її поезії публікували в часописах «Українська хата», «Літературно-науковий вісник», «Дзвін», «Глобус», «Червоні квіти», «Червоний шлях», «Більшовик», «Кадри».

1926 року вийшла перша збірка поезій «Металом горно». 1930 року побачила світ книжка віршів «Багрянний світ».

На її тексти створювали пісні композитори П. Козицький та В. Косенко.

У 1938 поетесу заарештували за звинуваченням у антирадянській діяльності і засудили до 3-х (за іншими джерелами – до 5-ти) років виправно-трудових таборів. Заслання відбувала на Алтаї.

1951 р. Олена Журлива переїхала в Кіровоград (нині – Кропивницький), де викладала в Інституті вдосконалення вчителів, у школах. Тут прожила решту життя.

Реабілітована в 1957 році. 27 лютого 1957 р. поновлена в Спілці письменників.

Із концтаборів поетеса повернулася із вкрай підірваним здоров'ям і останні 16 років була прикута до ліжка. Її доглядала, записувала вірші вірна й любляча сестра Катерина Вишницька.

Після реабілітації Олени Журливої вийшли збірки «Поезії» (1958), «Земля в цвіту» (1964), «Червоне листя» (1966), «Вибране» (1974), до яких увійшли вірші різних років.

В останній період творчості писала переважно для дітей: книги «Хто знає, як рік минає?» (1959), «Голуби» (1962), «Ой, літечко, літо» (1964), «У нашої Наталі» (1969), «На зеленому городі» (1974), «Хазяєчка» (1978). До 100-річчя від дня народження Олени Журливої видано збірки «Вибрані поезії» та «Я одна...» (обидві 1998 року).

Померла Олена Журлива 10 червня 1971 року в Кіровограді.

Про творчість письменниці писали пов'язані з Черкащиною Б. Корсунська, Д. Гуменна, Г. Журба, В. Поліщук, Л. Ромащенко. У Смілі 2001 р. започаткована літературно-мистецька премія імені Олени Журливої, її ім'я носить міська бібліотека Сміли. Одну з вулиць у Кропивницькому названо ім'ям Журливої. У 2016 р. спеціально для проекту «Рок-Відродження» музиканти з гурту «С.К.А.Й.» на слова поетеси О. Журливої створили нову пісню під назвою «Мовчи».

Талант Олени Журливої, незгасна сила слова житимуть у цвіті її поезій.

Журлива Олена про себе:

«Я повинна хоч щось зробити для свого народу. І це «щось» повинно бути світлим...»

«Національна свідомість прокинулась в мені під час знайомства з Оленою Петровоною Пчілкою (Косач), на присуд якої я й віддала свої перші спроби. В відповідь О[лена] П[чілка] прислала мені число «Рідного краю», де й було вміщено мої вірші, «Замість червоного яєчка». Як переказувала О[лена] П[чілка] (діло було якраз на Великдень). З того часу я й рядка не написала в російській пресі, всім серцем полюбивши свою мову, що органічно бренила в мені».

(Журлива, О. *[Автобіографія]* / Олена Журлива // *Самі про себе: автобіогр. укр. митців 1920-х років*. – Київ, 2015. – С. 205).

Діячі культури та літератури про Олену Журливу

Наталія Осипчук, письменниця:

«У долі Олени Журливої відбилася трагічна епоха, яка нищила цвіт української нації».

«В Олені Журливій було щось неповторне, вишукане: європейський вишкіл, український аристократизм, освіта, привабливість».

(Осипчук, Н. *Тюремні катівні і... мармелад* / Наталія Осипчук // *Україна молода*. – 2018. – 10 лип. (№ 73). – С. 12).

Світлана Орел, журналістка:

«Вона могла б стати творчою дочкою Лесі Українки, але яскравий талант згасили радянська репресивна машина і комуністична ідеологія... Проте світло доброти, людяності, рвимої творчості, якою встигла осяяти свій шлях Олена Журлива, залишаються в пам'яті земляків».

(Орел, С. *Вона могла б стати дочкою Лесі Українки* / Світлана Орел // *Дзеркало тижня*. – 2018. – 14-20 лип. (№ 27). – С. 10).

Анатолій Котов, журналіст:

«Вона увійшла в українську літературу під іменем Олени Журливої й відразу заявила про себе яскравими віршами».

(Котов, А. *Пантера мужських сердець* / Котов Анатолій // *Черкаський край*. – 2013. – 7 черв. (№ 46). – С. 6).

Олександр Моторний, прозаїк, журналіст:

«Поетичний стиль Олени Журливої простий, невимушений. Рідко вона вдається до штучних рим, вони в неї звучні і точні, а епітети, метафори, порівняння – несподівані. З простої образної системи постає глибокий підтекст, неповторна думка».

(*Моторний, О. Незгасна сила слова / Олександр Моторний // Журлива О. Вибране. – Київ, 1974. – С. 7).*

Н. Конончук, учениця О. Журливої:

«У 1922 році в нашу школу прийшла молода, красива, лагідна і дуже привітна вчителька. Одягнена завжди в білосніжну блузку і темного кольору спідницю, а на голові яскрава, червона в квітках українська хустка... Олена Костівна зачаровувала нас і протягом усіх майже п'яти років її праці у нашій школі ми безперестанно любили її. Кожен був щасливий, по дорозі у школу чи додому ішов поруч, спілкуючись з нею. Багатьом школярам вона замінила матір, не одне сирітське серце, якому так бракувало материнської ласки, горнулось до неї».

(*Орел С. Вона могла б стати творчою дочкою Лесі Українки / Орел Світлана // Дзеркало тижня. – 2018. – 14-20 лип. (№ 27). – С. 10).*

Катерина Вишницька-Пашинська, сестра:

«Скільки тортур і страждань перенесла бідна моя сестра. За що їй таке?.. П'ятого жовтня 1938 року о другій годині ночі прийшли і заарештували. Повезли на Луб'янку, де до ранку робили допит, а потім відвезли в Бутирську тюрму. Це були часи «ежовщини», коли людей брали навіть за рознарядкою, але сестру відвезли саме як українську поетесу, на цьому наполягали слідчі під час допитів».

(*Осипчук, Н. Тюремні катівні і... мармелад / Наталія Осипчук // Україна молода. – 2018. – 10 лип. (№ 73). – С. 12).*

Видання творів Олени Журливої

Окремі видання

1958

298. Поезії / Журлива Олена Костівна. – Київ : Рад. письменник, 1958. – 72 с. – Зміст: «Гомін праці... Сизий дим...» ; «Металом горно дихав знов...» ; «Проходжу містом. Перший день...» ; Леніну ; Слава першим... ; Поетам Жовтневих боїв ; «Ми звикли вже до влади сонця» ; Прийдешнім ; «Життя не жде... Життя кипить...» ; Думка та ін.

1964

299.*Земля в цвіту : поезії / Олена Журлива. – Київ : Рад. письменник, 1964. – 75 с.

1966

300.*Червоне листя / Журлива Олена. – Дніпропетровськ : Промінь, 1966. – 117 с.

1974

301. Вибране / Олена Журлива. – Київ : Дніпро, 1974. – 119 с. : іл.

302. Лучук, В. Неголосне, але мужнє слово / Василь Лучук // Жовтень. – 1975. – № 3. – С. 147–148. – Рец. на кн.: Журлива, О. Вибране. – Київ : Дніпро, 1974. – 119 с.

1998

303. Вибрані поезії / Олена Журлива ; упоряд. В. Поліщук. – Сміла : б. в, 1998. – 64 с.

304.*Я одна... : вибрані поезії, спогади сучасників / Олена Журлива. – Кіровоград : Центрально-українське вид-во, 1998. – 123 с.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

1971

305. Уславлене ім'я : [вірш присвяч. П. Тичині] / Олена Журлива // Співець нового світу : спогади про П. Тичину / упоряд. Г. П. Донця. – Київ, 1971. – С. 43.

1985

306. [Поезії] / Олена Журлива // Антологія української поезії : в 6 т. / [редкол. : П. М. Воронько та ін.]. – Київ, 1985. – Т. 4. – С. 206–208. – Зміст: Цілий день... ; «Металом гарно дихав знов» ; «Проходжу містом. Перший день...» ; «Нестримними потоками пливе у далечінь...» ; «Запах чебрець осіннім пахом».

1986

307. Моїй долі : [вірш] / Олена Журлива // Оріон золотий : любов. лірика укр. рад. поетів : [зб. упоряд., передм. та прим. В. Лучук]. – Київ, 1986. – С. 70.

2002

308. [Поезії] / Олена Журлива // Мелодії джерел : поезія, проза, гумор, сатира літераторів Смілянщини. – Сміла, 2002. – С. 74–80. – Зміст: «П'янію знов...» ; «Напровесні» ; День ; Мрійно даленіє ; «Вчора небо в ясних зорях...» ; «Я не знаю, хто душу мою освятив...» ; «Молитись...» ; «Скажіть, чи вам коли бувало...» ; «Чи ти пригадаєш той день...» ; «Зустрілись дві хмаринки...» ; Малятам-голуб'ятам ; Ластівки ; Не дівчина, а квітка ; Моя поличка ; Бджоли і трутень ; Узяла лисичка скрипку ; Маленька господиня.

2004

309. [Поезії] / Олена Журлива // Вітчизна. – 2004. – № 5/6. – С. 120–122. – Зміст: «Гомін праці...» ; «Цілий день в мою кімнату...» ; «Металом горно диха знов...» ; «Проходжу містом...» ; «Нестриманими потоками пливе у далечінь...».

Твори для дітей

1959

310. *Хто знає, як рік минає : [вірші] / Олена Журлива. – Київ : Дитвидав, 1959. – 14 с.

1962

311. *Голуби : Вірші [для дітей] / Олена Журлива. – Київ : Дитвидав УРСР, 1962.

1969

312. *У нашої Наталі : зб. віршиків для малят / Олена Журлива. – Київ : Веселка, 1969. – 24 с.

1974

313. *На зеленому городі : [вірші для дошк. віку] / Олена Журлива. – Київ : Веселка, 1974. – 12 с.

1978

314. *Хазяєчка : вірші [для дітей] / Олена Журлива. – Київ : Веселка, 1978. – 75 с.

2002

315. [Вірші для дітей] / Олена Журлива // Гілочка : посіб.-хрестоматія / упоряд. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2002. – С. 103–108. – Зміст: Ластівки ; Не дівчинка, а квітка ; Моя поличка ; Гиля, гиля, гусоньки ; Маленька господиня ; Бджоли і трутень ; Узяла лисичка скрипку.

2009

316. [Вірші для дітей] / Олена Журлива // Криничка : антол. творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 96–97. – Зміст: Вийшла кізонька гуляти ; Два ведмедики ; Маленька господиня ; Хазяєчка.

317. У нашої Наталі : (збірка) [Електронний ресурс] / Олена Журлива // OnlyArt : сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://onlyart.org.ua/children/virshi_dlya_ditey/zhurlyva-olena-u-nashoyi-natali-zbirka/ (дата звернення: 01.09.2025). – Назва з екрана.

Музичні твори на слова Олени Журливої

318. *Лісовий рок-н-рол [пісня] / сл. О. Журливої; музика М. Долгіх // Долгіх М. В. Музика лунає : зб. дит. пісень для солістів ансамблів та хорів. – Кропивницький, 2022. – С. 60–66.

319. *Хоч на зріст я ще маленька : [Ноти] : [пісня для дітей] / сл. О. Журливої; музика М. Долгіх // Долгіх М. В. Музика лунає : зб. дит. пісень для солістів ансамблів та хорів. – Кропивницький, 2022. – С. 36–38.

320. «Мовчи» [Електронний ресурс] : [пісня] / сл. О. Журливої ; виконує гурт «СКАЙ» // YouTube : канал. – Електрон. відеодані. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=nhbfsab_9SY (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

321. «Узяла лисичка скрипку» [Електронний ресурс] : [пісня] / сл. О. Журливої ; муз. А. Філіпенка // YouTube : канал. – Електрон. відеодані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=m43EjBdURgM> (дата звернення: 22.06.2025.). – Назва з екрана.

Література про Олену Журливу

Життєвий шлях

322. Журлива, О. [Автобіографія] / Журлива Олена (Котова Олена Костянтинівна) // Самі про себе : автобіогр. укр. митців 1920-х років / упоряд. Раїса Мовчан. – Київ, 2015. – С. 204–206.

323. Базилевський, В. Вулиця Журливої, 57 : [життєвий, творчий шлях поетеси та вулиця її імені в Кіровограді (Кропивницькому)] / Володимир Базилевський // Поезія-87 : збірник / редкол.: О. Лупій [та ін.]. – Київ, 1987. – Вип. 2. – С. 116–122.

324. Береговенко, Т. «Коли вогні в душі...» : ознайомлення з життям і творчістю Олени Журливої : [матеріали до уроку] / Тетяна Береговенко // Дивослово. – 2009. – № 6. – С. 34–36.

325. Блажко, Е. «Ой, не цвіти буйним цвітом, зелений катране...» : до 100-річчя з дня народж. Олени Журливої / Елеонора Блажко // Літ. Україна. – 1998. – 9 лип. (№ 28). – С. 7.

326. Бойко, Л. Огнецвіт поезії : [життєва і творча доля Олени Журливої] / Леонід Бойко // Літ. Україна. – 1968. – 21 черв. (№ 49). – С. 2.

327. Вишницька-Пашинківська, К. «О, сестро, сестро» : [уривки зі спогадів сестри поетеси О. Журливої] / Катерина Вишницька-Пашинківська // Сміла – рідне місто моє : зб. іст. та краєзнавчих матеріалів / упоряд. В. І. Нікіфоров [та ін.]. – Сміла, 2001. – С. 49–53.

328. Геник, С. Журлива Олена : [поетеса, перекладач, педагог, співачка] // Геник С. 150 видатних українок. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 76–77.

329. Гусейнов, Г. [Спогад про Олену Журливу] // Гусейнов Г. Незаймані сніги : в 3 кн. – Дніпропетровськ, 2010. – Кн. 2. – С. 149–150.

330. Журлива Олена Костянтинівна : [біогр. довідка] // Волинець Л. М. Письменники Черкащини : біобібліогр. покажч. / Л. М. Волинець, М. Ф. Пономаренко, М. І. Пшеничний. – Черкаси, 1990. – С. 26–27.

331. Журлива Олена : [біогр. довідка] // Українські письменники : біобібліогр. слов. : у 5 т. / редкол.: О. І. Білецький (голова) [та ін.]. – Київ, 1965. – Т. 4. – С. 506–507.

332. Журлива Олена : укр. поетеса, педагог : [біогр. довідка] // Художня культура Шевченкового краю / авт.-упоряд.: Андрій Белень, Михайло Волков. – Корсунь-Шевченківський, 2020. – С. 553–554.

333. Калюжко, В. 125 років від дня народження поетеси О. К. Журливої : [шлях життя і поетична спадщина] / Вікторія Калюжко // Наука і сусп.-во. – 2023. – № 6. – С. 56–57.

334. Котов, А. «Пантера мужських сердець» : [до 115-річчя від дня народж. поетеси О. Журливої] / Анатолій Котов // Черкас. край. – 2013. – 7 черв. (№ 46). – С. 6.

335. Котов, А. Пантера чоловічих сердець : [доля та поетич. доробок Олени Журливої] / Анатолій Котов // День. – 2010. – 13 жовт. (№ 185). – С. 7.

336. Моторний, О. Незгасна сила слова : [шлях життя і поетична спадщина Олени Журливої] / Олександр Моторний // Журлива О. Вибране. – Київ, 1974. – С. 3–8.

337. Моторний, О. Пристрасний спів : [біографія і творчий доробок Олени Журливої] / Олександр Моторний // Літ. Україна. – 1973. – 22 черв. (№ 48). – С. 4.

338. Олена Журлива : некролог // Літ. Україна. – 1971. – 15 черв. (№ 47). – С. 4.

339. Олена Журлива : [життєвий і творчий шлях] // Кодлюк Я. П. Сто двадцять розповідей про письменників : довід. для вчителя початк. кл. / Я. П. Кодлюк, Г. С. Одинцова. – Київ, 2006. – С. 51–52.

340. Олена Журлива (Олена Костянтинівна Котова) : [біогр. довідка] // Криничка : антол. творів письм. Черкащини для юнацтва : [в 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 95.

341. Олена Журлива : [біогр. довідка поетеси] // З порога смерті : письменники України – жертви сталінських репресій

/ упоряд. О. Г. Мусієнко ; авт. кол.: Бойко А. С. [та ін.]. – Київ, 1991. – Вип. 1. – С. 186–188.

342. Орел, С. Вона могла б стати творчою дочкою Лесі Українки : [життя і творчість Олени Журливої та зустрічі з Лесею Українкою] / Світлана Орел // Дзеркало тижня. – 2018. – 14-20 лип. (№ 27). – С. 10.

343. Осипчук, Н. Тюремні катівні і... мармелад : за «агітацію проти радянської влади» укр. поетку Олену Журливу на 10 років було відправлено на Алтай / Наталія Осипчук // Україна молода. – 2018. – 10 лип. (№ 73). – С. 12.

344. Павленко, М. С. Журлива Олена : [основні віхи життя] // Письменники Уманщини : (довід.-антологія) / [упоряд. і ред. М. С. Павленко]. – Умань, 2011. – С. 74–75. – Бібліогр.: с. 75.

345. Поліщук, В. Олена Журлива : доля й поезія / Поліщук Володимир // Журлива О. Вибрані поезії. – Сміла, 1998. – С. 3–11.

346. Поліщук, В. Політ з одним крилом : [життя і творчість Олени Журливої] / Володимир Поліщук // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 1995. – № 2. – С. 66–70.

347. Те саме // Поліщук В. Т. Вибране. – Черкаси, 2013. – Т. 2 : Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 246–259. – Бібліогр.: с. 259.

348. Те саме // Мелодії джерел : поезія, гумор і сатира літераторів Смілянщини / упоряд. Анатолій Горбівненко. – Сміла, 2002. – С. 111–121. – Бібліогр.: с. 120–121.

349. Те саме // Поліщук В. Т. Вінок лавровий, вінок терновий : репресовані письменники Черкащини. – Черкаси, 2000. – С. 73–81. – Бібліогр.: с. 81.

350. Полотай, А. Ще одна сторінка з життя П. Тичини : листування з Оленою Журливою / Ангеліна Полотай // Слово і Час. – 1998. – № 8. – С. 39–44.

351. Смілянський, А. Пантера мужських сердець : [історія життя Олени Журливої] / Анатолій Смілянський // Прес-Центр. – 2010. – 12 трав. (№ 19). – С. 27.

352. Те саме // Жіноча газ. – 2013. – 18 верес. (№ 38). – С. 12.

353. Собко, Н. Земля, що проросла талантами : [до 110-річчя з дня народж. укр. поетеси Олени Журливої] / Надія Собко // Черкас. край. – 2008. – 8 серп. (№ 62). – С. 8.

354. 125 років від дня народження О. К. Журливої // Календар пам'ятних дат. Черкащини на 2023 рік. – Черкаси, 2022. – С. 42–45. – Бібліогр.: с. 44–45.

355. Творчість опалена репресіями : [життєвий шлях та творчий доробок Олени Журливої] // Смілян. обрії. – 2003. – 23 трав. (№ 21). – С. 4.

356. Харченко, Ю. Через журливу прикрість прийшла до Журливої : [якою знають письменницю її земляки-сміляни] / Юлія Харченко // Сміла. – 2018. – 4 лип. (№ 27). – С. 3.

357. Поліщук, В. Т. Журлива Олена : [біогр. довідка] / В. Т. Поліщук // Енциклопедія Сучасної України / наук. ред. Болтівець С. І. [та ін.]. – Київ, 2009. – Т. 9 : Е–Ж. – С. 694–695 : фот.

358. Поліщук, В. Т. Журлива Олена : [біогр. довідка] // Поліщук В. Літературна енциклопедія Черкащини. – Черкаси, 2020. – Т. 1 : А–К. – С. 413. – Бібліогр.: с. 413.

Творчість

359. Бойко, Л. Третє цвітіння : [творчість Олени Журливої] / Леонід Бойко // Літ. Україна. – 1966. – 14 черв. (№ 46). – С. 3.

360. Журлива Олена (спр. Пашинківська) / Котова Олена Костівна) : [бібліографія творчості й літератури про поетесу] // Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст. : Бібліографія. Антологія : у 10 т. / уклад. Ю. В. П'ядик. – Київ, 2011. – Т. 2 : Г–Ж. – С. 788–791.

361. Ковалів, Ю. Олена Журлива : [художній світ поетеси] / Ковалів Юрій // Слово і Час. – 2018. – № 6. – С. 108–109.

362. Моторний, О. Цвітіння : [про творчість поетеси Олени Журливої] / Олександр Моторний // Прапор. – 1967. – № 4. – С. 78–80.

363. Петровський, О. З глибини серця : [творчість поетеси Олени Журливої] / О. Петровський // Літ. газ. – 1958. – 13 черв. (№ 46). – С. 3.

364. Ромащенко, Л. І. «Я кохаю усміх твій» : (інтимна лірика Олени Журливої в школі). / Л. І. Ромащенко, Прокопенко Л. І. // Пед. вісн. – 1996. – № 1. – С. 26–29.

Вшанування пам'яті поетеси

365. Глущенко, А. Олена Журлива повертається в Смілу : [вшанування пам'яті поетеси в рідному місті] / Андрій Глущенко // Черкас. край. – 1998. – 29 лип. (№ 60). – С. 7.

366. Матюшенко-Гребенюк, Н. Таланти твої, Черкащино : [два крила творчості Олени Журливої та її вшанування на Смілянщині] / Матюшенко-Гребенюк Надія // Прес-Центр. – 2013. – 4 верес. (№ 36). – С. 10.

367. Мельник, П. Ім'я Олени Журливої носитиме школа : [Кіровоград. загальноосвіт. шк. № 3] / Петро Мельник // Голос України. – 2013. – 7 груд. (№ 232/233). – С. 31.

368. Олена Журлива повернулася до Сміли : [ім'я поетеси присвоєно міській б-ці] // Черкас. край. – 2002. – 24 квіт. (№ 32). – С. 2.

Електронні ресурси

369. Говоруха, І. Довга жура Олени Журливої [Електронний ресурс] / Ірина Говоруха // Huxley 6 [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://huxley.media/dovga-shura-oleni-shurliv> (дата звернення: 30.06.2025.). – Назва з екрана.

370. Дитяча поезія Олени Журливої [Електронний ресурс] // Мала сторінка : сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://mala.storinka.org/> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

371. Журлива Олена Костівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія : Вільна енцикл. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 22.06.2025). – Назва з екрана.

372. Журлива Олена Костянтинівна [Електронний ресурс] : [біогр. довідка] // Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://new.library.ck.ua/index.php/component/content/> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

373. Ковальова, А. Чому Олена Журлива? [Електронний ресурс] : історія укр. поетеси, яка жила та викладала у Кропивницькому / Анастасія Ковальова // Суспільне Кропивницький : [вебсайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://suspiine.media/kropyvnytskiy/184333-comu-olena-zurliva-istoria-ukrainskoi-poetesi-aka-zila-ta-vikladala-u-kropyvnickomu/> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

374. Мовчан, О. Олена Журлива «На зеленому городі», «Нашому організму потрібні вітаміни» [Електронний ресурс] : [розробка уроку] // На урок : освітній проєкт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/tema-olena-zhurliva-na-zelenomu-gorodi-nashomu-organizmu-potribni-vitamini-74096.html> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

375. Нев'януца пелюстка спомину [Електронний ресурс] : до 125-річчя з дня народж. Олени Журливої : біобібліогр. покажчик / Обл. універс. наук. б-ка ім. Д. І. Чижевського; уклад. Н. П. Пивовар, О. Е. Нельга; ред. Н. Ф. Калашнікова. – Кропивницький : [б. в.], 2023. – 51 с. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://library.kr.ua/news/npelspomp/> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

376. Олена Журлива: рокова жінка та талановита поетеса [Електронний ресурс] // Сміла.ua : інформ. портал Смілянщини. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://smila-ua.com/index.php/society/15-news/interesting/26206-interesting-2023-06-26> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

377. *Осипчук, Н. Чому в твоєму імені причаїлася журба [Електронний ресурс] : [трагічна доля і мужність Олени Журливої] / Наталія Осипчук // Кримська світлиця : [інтернет-версія]. – 2019. – 25 січ. (№ 4). – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://svitlytsia.crimea.ua/?section=article&artID=20806> (дата звернення: 25.06.2025). – Назва з екрана.

378. Поетеса, яку знищила радянська система : історія життя Олени Журливої [Електронний ресурс] // YouTube : канал. – Електрон. відеодані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kXh1Cm9clho> (дата звернення: 23.06.2025). – Назва з екрана.

Літописець «Розстріляного відродження»

Лавріненко Юрій Андріанович – відомий український літературознавець, літературний критик, публіцист, журналіст, громадський та культурний діяч. Мав псевд. і крипт.: Юрій Дивнич (за дівочим прізвищем матері), Юрій Гайдар, Д. Каларгонець, Ю. А. Належить до другого покоління діячів української науки, яким судилося жити і творити за межами рідного краю, хоч зростав як науковець та патріот України.

Народився 3 травня 1905 року в с. Хижинці Звенигородського повіту Київської губернії, нині Лисянської селищної громади Черкаської області. Походив із селянської родини.

Навчався в Хижинській школі (1911–1917), у Медвині, в Уманському агротехнікумі (1920–1926), де активно долучився до літературного життя, став членом Уманської філії «Плуга».

Протягом 1926–1930 рр. Ю. Лавріненко навчався на історико-філологічному факультеті Харківського інституту народної освіти.

У 1930–1932 роках – аспірант Інституту Тараса Шевченка Наркомосу УРСР (Інститут літератури ВУАН). Успішно захистив дисертацію «Український епос козацьких дум» (керівн. О. Білецький). За фахом не працював через заборону влади, писав літературознавчі дослідження.

У цей час вийшли друком його окремі розвідки: «Блакитний-Еллан» (1929), «Василь Чумак. Біографічно-критичний нарис» (1930), «Творчість Павла Тичини» (1930), низка статей та рецензій у журналі «Плуг». Зокрема, «Проблему стилю» партійна критика гостро засудила, назвавши автора «речником фашизму». Це зумовило його переслідування.

24 грудня 1933 року Юрій Лавріненко був заарештований і 4 місяці перебував під слідством. 4 лютого 1935-го знову заарештований і ув'язнений на 7 років.

Із 1943 року перебував в еміграції: в Австрії, Німеччині, а з 1950 р. – у США, де став одним із засновників письменницького об'єднання «Слово». Саме на «американські роки» припадає найбільш плідний період творчості письменника. Він належав до когорта найпопулярніших українських критиків за кордоном.

У 50–60-ті роки був співредактором «Української літературної газети», що виходила в Мюнхені, і постійним коментатором на радіо «Свобода».

У 1950-х роках Ю. Лавріненко пише ряд публіцистичних праць, укладає антологію «Розстріляне відродження». Він написав десятки досліджень про письменників-сучасників: М. Рильського, Т. Осьмачку, І. Сенченка, М. Бажана. Найбільше ж творчої уваги приділив П. Тичині, видавши дві ґрунтовні праці: «На шляхах клярнетизму» (1977) і «Павло Тичина і його поема про Сковороду на тлі епохи». Загалом бібліографія Лавріненкових творів складає майже триста позицій.

У 1959 році побачила світ найголовніша праця письменника – антологія «Розстріляне відродження», яка стала своєрідним меморіалом пам'яті репресованих українських письменників. Це видання нелегально поширювалося в Україні в 60-х роках і справило значний вплив на формування світогляду шістдесятників. Понад тридцять літ книга, як і інші роботи, навіть не згадувалася в Україні, і тільки в останні роки почала активно «працювати».

У 1986 році за свою працю був нагороджений премією Фондації Антоновичів.

До останніх днів свого життя письменник писав, будучи тяжко хворим. Тим більшу повагу викликає дух ученого-патріота. Відділений від рідного краю тисячами кілометрів, серцем і розумом він був нероздільний з Україною, її культурою та літературою.

На 83 році життя письменника не стало. Похований на українському православному цвинтарі в Баунд-Бруку, штат Нью-Джерсі.

Невмирущим пам'ятником Юрієві Андріановичу Лавріненку є його цінні літературні свідчення про трагедію покоління «Розстріляного відродження». Вони розповідають правду про страшну трагедію, пережиту українським народом.

Нині спадщина Юрія Лавріненка все більше осмислюється в Україні й дає можливість глибшого пізнання самих себе. Це актуально тепер, коли переживаємо і творимо реальні зміни в нашій державі.

2005 року до 100-річчя з дня народження Ю. Лавріненка в Черкаському національному університеті ім. Б. Хмельницького проведена наукова конференція «Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років XX ст.: питання стилю, проблематики, поетики, мови», у с. Хижинцях відкрито пам'ятний знак на честь Ю. Лавріненка як уродженця села. Творчість митця серед інших досліджували М. Наєнко, В. Поліщук, Т. і М. Конончуки, В. Пахаренко та інші.

Діячі культури та літератури про Юрія Лавріненка

Олекса Біланюк, громадський діяч:

«На долю цього великого Вченого випали тяжкі випробування у роки сталінських репресій 30-х років: ув'язнення і заслання. Та щаслива зірка дарувала йому життя для того, щоб він увіковічнив імена розстріляних колег і друзів, які відроджували разом з ним українську культуру у 20-ті роки. Саме завдяки Ю. Лавріненку світ довідався про жахи большевицької системи в Україні, а імена будівничих українського Відродження 20-х років повернулися із забуття у безсмертя».

(До 120-річчя від Дня народження Юрія Лавріненка. – Режим доступу: https://odnb.odessa.ua/view_post.php?id=4948).

Іван Кошелівець, літературознавець:

«Юрій Лавріненко був не рядовим цього покоління, а рівно другу половину досі прожитих вісімдесятьох років стояв у числі тих кількох провідних його постатей, що каталізували літературне життя й надали йому тих форм, в яких воно й досі триває...»

(Кошелівець І. Спогад про спогади / Іван Кошелівець // Лавріненко, Ю. Чорна пурга та інші спомини / Юрій Лавріненко. – [Б. м.], 1985. – С. 5).

Про антологію «Розстріляне відродження» Юрія Лавріненка

«Вершинним же здобутком вченого стала антологія “Розстріляне відродження”, яка з коментарями й блискучими статтями про кожного письменника височить як пам’ятник українському відродженню двадцятих років. Протягом двох десятиліть вона була єдиним довідником з історії літератури тієї доби».

(Кошелівець І. Спогад про спогади / Іван Кошелівець // Лавріненко, Ю. Чорна пурга та інші спомини / Юрій Лавріненко. – [Б. м.], 1985. – С. 5).

Микола Шлемкевич, публіцист:

«Ця велика книга потрібна нам усім. І тим, що вже колись читали друковані в ній твори, недоступні для них сьогодні. І ще більш потрібна ця книга для молодших, які не мали нагоди читати і пережити ті славні моменти українського духа. Вкінці ця книга конечна для познайомлення світу з духовим розцвітом України, пробудженої революцією й державністю, розцвітом, що його криваво розгромила Москва... Юрій Лавріненко глибоко пережив і передумав щастя і трагедію тих років, тож його світоглядіві й естетичні аналізи вникливі, тонкі і цінні».

(Луцій С. Юрій Лавріненко – дослідник «розстріляного відродження» / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2005. – С. 8).

Видання творів Юрія Лавріненка

Окремі видання

1929

379. *Блакитний-Еллан : біогр.-крит. нарис / Юрій Лавріненко ; Ін-т Т. Шевченка, Каб. радян. літ. – Харків : Український робітник, 1929. – 61 с.

1930

380. *Василь Чумак : біогр.-крит. нарис / Юрій Лавріненко. – Харків : Укр. робітник, 1930. – 79 с.

381. *Творчість Павла Тичини / Юрій Лавріненко. – Харків : Укр. робітник, 1930. – 80 с.

1948

382. *В масках епохи : Йосип Гірняк / В. Хмурий, Ю. Дивнич [Ю. Лавріненко], Є. Блакитний. – Б. м. : б. в., 1948. – 109 с. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/memuari/12173-hmuriy-v-divnich-yu-blakitniy-ye-v-maskah-epohi-yosip-girnyak/>

1949

383. *На іспиті Великої Революції 1917/18-1948 / Дивнич Ю. (Юрій Лавріненко). – [Б. м.] : Україна, 1949. – 70 с. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/16515/file.pdf>

1951

384. *Американське малоросійство / Юрій Дивнич [Юрій Лавріненко]. – Б. м. : Новий Ульм, 1951. – 51 с. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/ideologiya/15701-divnich-yu-amerikanske-malorosiystvo/>

1966

385. *Павловський, В. Шевченко в пам'ятниках: 1861-1864 / Вадим Павловський ; [заг. ред. Ю. Лавріненко]. – Нью-Йорк : Укр. вільна АН у США, 1966. – 38 с.

1971

386. Зруб і парости : літ.-крит. ст., есеї, рефлексії / Лавріненко Юрій. – Мюнхен : Сучасність, 1971. – 331 с.

1975

387. *Василь Каразин – архітектор відродження : матеріали і думки до 200-ліття з дня народж. : 1773-1973 / Юрій Лавріненко. – Мюнхен : Сучасність, 1975. – 191 с.

1977

388. На шляхах синтези клярнетизму / Лавріненко Юрій Андріанович. – Б. м. : Сучасність, 1977. – 64 с.

1980

389. *Павло Тичина і його поема «Сковорода» : (спогади і спостереження / Юрій Лавріненко. – Нью-Йорк, 1980. – 64 с. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/literaturoznavstvo/lavrinenko-yu-pavlo-tychyna-i-yogo-poema-skovoroda-spogady-i-sposterezhennya/>

2003

390. Розстріляне відродження : Антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / упоряд., передм., післямова

Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – 2-ге вид. – Київ : Смолоскип, 2002. – 984 с.

391. *Чорна пурга та інші спомини / Юрій Лавріненко. – Б. м. : Сучасність, 1985. – 194 с. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/proza/977-lavrinenko-yu-chorna-purga-ta-inshi-spomini/>

2005

392. *Наші втрати : матеріали до біогр. слов. репрес. у 1930-их рр. діячів в УРСР, зібрані Юрієм Лавріненком / редкол.: М. Жулинський [та ін.] ; збір. Ю. Лавріненко. – Київ ; Нью-Йорк : Твім інтер, 2005. – 256 с.

2013

393. *Літературний світ : передачі на радіо «Свобода» з 12.11.1959 по 01.03.1966 / Юрій Лавріненко ; [передм., підгот. тексту та прим. В. Шевчука]. – Київ : Твім інтер, 2013. – 774 с. : іл.

2024

394. *Мій сад у Арктиці та інші спогади / Юрій Лавріненко. – Київ : Простір, 2024. – 344 с.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

1930

395. *Проти обоження великого богоборця / Юрій Лавріненко // Плуг. – 1930. – № 3. – С. 59.

1962

396. *Книжка Павла Тичини «Сонячні клярнети» як початок трагічної лірики і необарокового стилю / Ю. Гайдар [Ю. Лавріненко] // Говорить радіо Свобода. – Мюнхен, 1962. – С. 165–169. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/21101/file.pdf>

1968

397. До поєднання модернізму і традицій в необароко / Юрій Лавріненко // Слово : зб. : літ., мистецтво, критика, мемуари в Екзилі ; [редкол.: С. Городинський та ін.]. – Нью-Йорк : [б. в.], 1968. – С. 493–501. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/miscellaneous/955-slovo-zbirnik>

398. *Побратимство великого відродження / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1968. – Число 1. – С. 48–55.

1971

399. *Українська соціал-демократія (група УСД) і її лідер Леся Українка / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1971. – Число 5. – С. 68–86 ; Число 6. – С. 56–71 ; Число 7/8. – С. 132–150.

1974-1975

400. *На початках Українського відродження : до 200-річчя народж. Василя Каразіна / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1974. – Число 3. – С. 54–66 ; 1975. – Число 2. – С. 44–68.

1976

401. *Всесторонній майстер відродження : [Василь Кричевський] / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1976. – Число 5. – С. 23–32.

402. *Першоджерельна книжка до історії модерного українського театру / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1976. – Число 1. – С. 103–109.

403. *Рух Вільної Спілки : (до 100-ліття відсічі на заборону українства, 1876-1976) / Юрій Лавріненко // Укр. історик. – 1976. – № 1/4. – С. 14–47. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/3303/file.pdf>

1977

404. *Вістки Відродження: здалека і зблизька / Юрій Лавріненко (Дивнич) // Сучасність. – 1977. – Число 2. – С. 61–68.

405. *Історичне тло і попередники РУП / Юрій Лавріненко // Збірник на пошану професора Олександра Оглоблина : наук. зб. № 3. / Українська Вільна Академія Наук у США. – Нью-Йорк, 1977. – С. 304–329.

406. *Не-щастя з Каразином : (Вимушена репліка) / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1977. – Ч. 11. – С. 98–101.

1978

407. *Першорядний поет у дзеркалі першорядного критика : до 80-ліття народж. Євгена Плужника і 10-ліття смерті Юрія Меженка / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1978. – № 7/8. – С. 112–115.

1981

408. *Подорож у «Шевченків край» : [спогади] / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1981. – Число 12. – С. 72–91.

1985

409. *Українська політика власного ґрунту і сили Володимира Антоновича / Юрій Лавріненко // Сучасність. – 1985. – Число 6. – С. 76–79.

1995

410. Героїчні почуття вічної правди й краси народу : до 100-річчя від дня народж. Тодосія Осьмачки / Юрій Лавріненко // Дивослово. – 1995. – № 1. – С. 4–5.

2001

411. Валеріян Підмогильний : [життєвий та творчий шлях] / Юрій Лавріненко // Дивослово. – 2001. – № 2. – С. 9–10.

412. Григорій Косинка / Юрій Лавріненко // Дивослово. – 2001. – № 6. – С. 29–30.

413. До вершин української культури поетичного слова ХХ ст. : (творчість М. Рильського : ранній період) / Микола Зеров ; післямова Ю. Лавріненка // Нар. творчість та етнографія. – 2001. – № 3. – С. 75–83.

414. Лірика і ліричний епос Максима Рильського / Юрій Лавріненко // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літератур. критики ХХ ст. : у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. – Київ, 2001. – Кн. 3. – С. 644–649.

415. Література вітаїзму : 1917-1933 / Ю. Лавріненко // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / Лавріненко Ю. А. ; підгот. тексту, фак. редагування і передм. Проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 753–783.

416. Остап Вишня / Юрій Лавріненко // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літератур. критики ХХ ст. : у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. – Київ, 2001. – Кн. 3. – С. 649–654.

2003

417. Ґео Шкурупій (20.04.1903–08.12.1937) / Юрій Лавріненко // Дивослово. – 2003. – № 4. – С. 1.

2006

418. Зі спогадів Юрія Лавріненка : [про Павла Тичину] / Юрій Лавріненко // Реабілітовані історією. Черкаська область / редкол.: Овчаренко М. С. (голова) [та ін.]. – Сміла, 2006. – Кн. 1. – С. 468–470.

2007

419. *Боротьба за освітній центр відродження України
/ Ю. Лавріненко // Хроніка–2000 : укр. культурол. альм. – Київ, 2007. – Вип. 71. – С. 499–541.

2011

420. УВАН у Шевченківські роковини 1961-1964 років
/ Юрій Лавріненко // Хроніка–2000 : укр. культурол. альм. – Київ, 2011. – Вип. 85. – С. 281–283.

З епістолярної спадщини

421. Дальний, М. Вибране листування : з Юрієм Лавріненком (Дивничем) // Дальний, М. Вибране : люди – події – коментарі. – Київ, 2007. – С. 527–533.

422. *Єжи Гедройць. Юрій Лавріненко : 1957-1960 : [листи] // Єжи Гедройць та українська еміграція : листування 1950-1982 років / упоряд. Богуміли Бердиховської. – Київ, 2008. – С. 595–685. – Відомості доступні також з інтернету: <https://coolib.in/b/661080-ezhi-dedroyts-yezhi>.

423. Захарчук, І. Листування Юрія Лавріненка та Єжи Гедройця : проекція культурних стратегій / Ірина Захарчук // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 82–96. – Бібліогр.: с. 95–96.

424. *Із листування Юрія Лавріненка та Уласа Самчука : (1948-1980) / вступ ст., підгот. тексту, комент. Світлани Луцій // Спадщина. Літературне джерелознавство. Текстологія : [щорічник] / відп. ред. Г. Бурлака. – Київ, 2006. – Т. 2. – С. 314–367.

425. Листи до Олександра Смотрича від Юрія Лавріненка / вступ. ст., підготовка текстів, листів та комент. Віталія Мацька, Інни Нікітової // Слово і Час. – 2017. – № 12. – С. 61–77 ; 2018. – № 1. – С. 87–105.

426. Листи Юрія Лавріненка до Михайла Ореста / [вступна ст. Світлани Луцій] // Слово і Час. – 2014. – № 7. – С. 65–80.

427. Листування Юрія Лавріненка з Юрієм Шерехом у 1945-1949 роках / вступ. слово і комент. Тетяни Шестопалової

// Слово і Час. – 2012. – № 8. – С. 75–86; № 9. – С. 76–88; № 10. – С. 96–110; № 11. – С. 82–94; № 12. – С. 84–97; 2013. – № 1. – С. 90–96; № 2. – С. 88–98, № 3. – С. 87–96.

428. Луцій, С. «Я розумію вагу і значення Вашого видання...» : про епістолярну історію «Літературно-наукового збірника» : [у публікації невідомі листи Юрія Лавріненка та ін.] / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2009. – № 1. – С. 79–100.

429. «Нам нема чого прибіднюватися» : за рядками листування Олекси Веретенченка та Юрія Лавріненка / передм. та комент. Світлани Луцій // Літ. Україна. – 2005. – 14 квіт. (№ 14). – С. 3.

430. Розділив трагічну долю покоління «Розстріляного відродження» : [листи з архіву Юрія Лавріненка від укр. письменників і культур. діячів] / передм. та публ. листів Світлани Луцій // Літ. Україна. – 2001. – 28 черв. (№ 24). – С. 7.

431. Юрій Лавріненко. Листи до Олександра Смотрича (1873-1980 рр.) / упоряд., прим. та комент. Людмили Тарнашинської // Слово і Час. – 2015. – № 7. – С. 114–117.

432. *Юрій Лавріненко та Юрій Шерех : листування 1945-1949 // Хроніка–2000 : укр. культурол. альм. – 2013. – Вип. 2 (96). – Київ : Фенікс, 2015. – 304 с.

Життєвий шлях

433. Березовський, О. М. До 100-річчя з дня народження Юрія Лавріненка : [біогр. відомості про літературознавця] / О. М. Березовський // Добридень. – 2005. – № 1. – С. 23.

434. *Бойчук, Б. Юрій Лавріненко // Бойчук, Б. Спомини в біографії. – Київ, 2003. – С. 51–53.

435. Гаврилюк, О. Повернення з небуття Юрія Лавріненка : [життєвий і творчий шлях літературознавця] / Олександр Гаврилюк // Понад Тікичем. – 2024. – 19 жовт. (№ 42). – С. 4.

436. Гришин-Грищук, І. Літопис Розстріляного відродження : до 100-річчя з дня народж. Юрія Лавріненка / Іван Гришин-Грищук // Слово Просвіти. – 2005. – 9-15 черв. (Число 23). – С. 10.

437. Гришин-Грищук, І. Літописець Розстріляного відродження : [творчий доробок і життєва історія Юрія

Лавриненка] / Іван Гришин-Гришук // Слово і Час. – 2005. – № 5. – С. 9–13.

438. Гундуrowa, Т. Два Юрки й тинь Хвильового : [дружні та творчі стосунки Юрія Шевельова та Юрія Лавріненка] / Тамара Гундуrowa // Локал. історія. – 2024. – № 9. – С. 44–47.

439. Жулинський, М. Юрій Лавріненко : творення сили національного відродження / Микола Жулинський // Слово і Час. – 2005. – № 12. – С. 3–8.

440. *І це добре, що ми обмінялися поглядами на речі» : про один епізод з історії творчих взаємин Ю. Лавріненка та Уласа Самчука // Улас Самчук : художнє осмислення укр. долі ХХ століття : зб. Всеукр. наук. конф., 11-13 трав., 2005 р. – Рівне, 2005. – С. 79–96.

441. Конончук, Т. Юрій Лавріненко на просвітницькій ниві : до 110-річчя від дня народж. відомого літ. критика, літературознавця, публіциста, культуролога... / Тетяна Конончук // Слово Просвіти. – 2015. – 4-10 черв. (Число 22). – С. 12.

442. *Лаас, Н. Із закордонних архівів : невідоме інтерв'ю Юрія Лавріненка (Нью-Йорк, 1951) / Наталя Лаас // Україна ХХ століття : культура, ідеологія, політика : зб. ст. / НАН України, Ін-т історії України. – Львів, 2015. – Вип. 20. – С. 355–360.

443. Лавріненко, Л. В саду життя : (до 100-ліття з дня народж. Юрія Лавріненка) / Лариса Лавріненко // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 26–32.

444. Лавріненко, Л. В саду життя : (до 100-ліття з дня народж. Юрія Лавріненка) / Лариса Лавріненко // Понад Тікичем. – 2005. – 17 трав. (№ 38). – С. 2–3.

445. Лаври(і)ненко Юрій : [бібліографія творчості й літератури про поета] // Українська поезія кінця ХІХ–середини ХХ ст. : Бібліографія. Антологія : у 10 т. / уклад. Ю. В. П'ядик. – Київ, 2015. – Т. 4 : Кр–Мак. – С. 344–345.

446. Луцій, С. І. «Відновити історію знищень і відроджень...» : Ю. Лавріненко і літературно-критична думка діаспори / Світлана Луцій. – Київ : Акампериодика, 2018. – 327 с. : іл.

- 447. Луцій, С.** На хвилях протистояння : [радіопередачі Юрія Лавріненка] / Світлана Луцій // Київ. – 2004. – № 9. – С. 156–160.
- 448. Луцій, С.** Про діяльність Юрія Лавріненка на радіо «Свобода» / С. Луцій // Слово і Час. – 2015. – № 2. – С. 111–114.
- 449. *Луцій, С. І.** Шістдесятництво і шістдесятники в літературознавчих працях і радіобесідах Юрія Лавріненка / Світлана Луцій // Літературні контексти ХХ століття: Євген Гуцало і доба : зб. наук. пр. – Вінниця, 2023. – С. 25–35.
- 450. Луцій, С.** Юрій Лавріненко – дослідник «Розстріляного відродження» / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2005. – № 5. – С. 3–9.
- 451. Луцій, С.** Юрій Лавріненко : [шлях життя і поетична спадщина] / Світлана Луцій // Літ. Україна. – 2012. – 17 трав. (№ 20). – С. 7.
- 452. Луцій, С.** Юрій Лавріненко – співредактор «Української літературної газети» / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2013. – № 3. – С. 50–54.
- 453. Мазуренко, О.** Співець розстріляного відродження : [біографія та літ. спадщина Юрія Лавріненка] / Мазуренко О. // Реабілітовані історією. Черкаська область / редкол.: Чабан А. Ю. (голова) [та ін.]. – Сміла, 2003. – Кн. 3. – С. 423–426. – Бібліогр.: с. 429.
- 454. Масюк, Н.** Про Юрія Лавріненка і його родовід / Надія Масюк // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 33–42. – Бібліогр.: с. 42.
- 455. Масюк, Н.** Юрій Лавріненко у колі рідних та друзів / Надія Масюк // Сучасність. – 2005. – № 5. – С. 64–69.
- 456. *Одарченко, П.** Пам'яті Юрія Лавріненка / Петро Одарченко // Сучасність. – 1988. – Число 9. – С. 21–28.
- 457. Павленко, М. С.** Лавріненко Юрій Андріанович : [біогр. довідка] / М. С. Павленко // Письменники Уманщини : довід.-антологія / упоряд. і ред. М. С. Павленко. – Умань, 2011. – С. 129–131.
- 458. Поліщук, В.** Літописець «Розстріляного відродження» : [життєпис Юрія Лавріненка] // Поліщук В. Про класиків, неокласиків і сучасників. – Черкаси, 2007. – С. 275–280.

459. Те саме // Рідні голоси з далеких далей : статті. Творчість письменників-емігрантів з Черкащини ; упоряд. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 200. – С. 111–117.

460. Те саме // Розбудова держави. – 1996. – № 7. – С. 52–54.

461. Те саме // Дивослово. – 1995. – № 10/11. – С. 6–8.

462. Поліщук, Я. Імена і маски: література на тлі взаємин Юрія Лавріненка та Юрія Шереха / Ярослав Поліщук // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років XX століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 60–81. – Бібліогр.: с. 79–81.

463. Поліщук, Я. О. Критика і самокритика : (Юрій Шерех та Юрій Лавріненко) / Поліщук Я. О. // Поліщук Я. О. Література як геокультурний проект / Ярослав Поліщук. – Київ, 2008. – С. 46–54.

464. Світлична, Н. Кілька уточнень до життєпису Юрія Лавріненка / Надія Світлична // Березіль. – 2000. – № 11/12. – С. 183–186.

465. Славутич, Я. Між «Розстріляною музою» та «Розстріляним відродженням» : [спогади про Юрія Лавріненка] / Яр Славутич // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років XX століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 43–45.

466. *Сорокіна, О. С. Матеріали Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка про історичну постать Юрія Лавріненка в житті української діаспори другої половини XX століття / Сорокіна, О. С. // Гілея : наук. вісн. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО УАН. – Київ, 2016. – Вип. 105. – С. 142–146.

467. Співець Розстріляного відродження : [життєпис Ю. А. Лавріненка] / за матеріалами Лісян. районного іст. музею // Понад Тікичем. – 2015. – 25 квіт. (№ 17). – С. 5.

468. 100 років з дня народження літературознавця Ю. А. Лавріненка (06.05.1905–14.12.1987) // Календар пам'ятних дат Черкащини на 2005 рік. – Черкаси, 2004. – С. 28–30. – Бібліогр.: с. 30.

469. Тарнавська, М. Колумбійський симпозіум про Юрія Лавріненка : [25 жовт. 2007 ; Колумбійський ун-т] / М. Тарнавська // Всесвіт. – 2008. – № 5/6. – С. 196–197.

470. * Тарнавський, Ю. Юрій Лавріненко : [життєвий шлях і літературознавча діяльність] / Юрій Тарнавський // Сучасність. – 1988. – Число 9. – С. 35–39.

471. Тарнавський, О. [Юрій Лавріненко – як один з членів-засновників Об'єднання українських письменників «Слово»] / Остап Тарнавський // Слово : зб. : Література. Мистецтво. Критика. Мемуари. Документи. – США, 1990. – С. 197–198.

472. Терещенко-Конончук, Т. Вшановуємо 100-річчя Юрія Лавріненка : [життєвий та творчий шлях літературознавця] / Тетяна Терещенко-Конончук // Укр. культура. – 2005. – № 7/8. – С. 12–13.

473. Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття: питання стилю, проблематики, поетики, мови : до 100-річчя з дня народж. Юрія Лавріненка : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси : Брама-Україна, 2005. – 288 с.

474. Шерех, Ю. 3 повісті про двох Юрків : [спогади мовознавця Юрія Шереха про Юрія Лавріненка] // Шерех Ю. Третя сторожа. – Київ, 1993. – С. 564–579.

475. Шуйський, І. Життєва школа Юрія Лавріненка / Ігор Шуйський // Дзеркало тижня. – 2016. – 15-22 січ. (№ 1). – С. 11.

476. Юрій Лавріненко (Дивнич) – децю про його писання : (автобіограф. інтерв'ю до 75-ліття з дня народж.) / [вів Мар'ян Дальний] // Дальний М. Вибране : люди – події – коментарі. – Київ, 2007. – С. 280–287.

477. Яременко, В. Юрій Лавріненко : [біогр. довідка] // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літератур. критики ХХ ст. : у 4-х кн. / упоряд. В. Яременко. – Київ, 2001. – Кн. 3. – С. 643.

478. Поліщук, В. Т. Лавріненко Юрій Андріанович : [біогр. довідка] // Поліщук В. Т. Літературна енциклопедія Черкащини. – Черкаси, 2021. – Т. 2 : Л–Р. – С. 8–9. – Бібліогр.: с. 9.

479. Лисенко, І. М. Лавріненко Юрій Андріанович : [біогр. довідка] / І. М. Лисенко // Українська літературна енциклопедія : в 5 т. / редкол.: Дзеверін І. О. (відп. ред.) [та ін.]. – Київ, 1995. – Т. 3. – С. 120–121.

480. Одарченко, П. В. Лавріненко Юрій Андріанович : [біогр. довідка] / П. В. Одарченко, С. І. Луцій // Енциклопедія Сучасної

України / наук. ред. Болтівець С. І. [та ін.]. – Київ, 2016. – Т. 16 : Куз–Лев. – С. 389–390.

481. Рубльов, О. С. Лавріненко Юрій Андріянович : [біогр. довідка] / О. С. Рубльов // Енциклопедія історії України / ред. рада: В. М. Литвин (голова) [та ін.]. – Київ, 2009. – Т. 6 : Ла–Мі. – С. 13–14.

Творчість

482. Анкета критиків: краща книжка 2002 р. : [серед кн.-лауреатів «Розстріляне відродження» : антологія 1917-1933 р. Юрія Лавріненка] // Слово і Час. – 2003. – № 6. – С. 26–36.

483. Бібліографія праць Юрія Лавріненка 1929-1983 // Лавріненко Ю. Чорна пурга та інші спомини. – [Б. м.], 1985. – С. 164–186. – Відомості доступні також з інтернету: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/977/file.pdf>.

484. *Галета, О. Апологія стилю: «Розстріляне відродження» Юрія Лавріненка / Олена Галета // Наук. записки Нац. ун-ту «Острозька академія». Сер. Історичні науки. – Київ, 2013. – Вип. 21. – С. 61–70. – Відомості доступні також з інтернету: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoai_2013_21_12.

485. Галета, О. «Розстріляне відродження» : від історії метафори до метафори історії / Олена Галета // Слово і Час. – 2012. – № 8. – С. 58–65.

486. Дмитренко, В. Літературне угруповання «Ланка» в «Розстріляному відродженні» Юрія Лавріненка / Вікторія Дмитренко // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 162–166. – Бібліогр.: с. 166.

487. Китова, С. Юрій Лавріненко про творчість колективну й індивідуальну / Світлана Китова // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 252–260.

488. Коваленко, В. Формування досвіду науково-художньої творчості обдарованих старшокласників : (на прикладі «літературних силуетів» Юрія Лавріненка) / Валентина Коваленко // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 244–251. – Бібліогр.: с. 251.

489. *Конончук, М. Шевченкові заповіді свободи у трактуванні Юрія Лавріненка // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Київ, 2011. – Вип. 13. – С. 73–82. – Відомості доступні також з інтернету: <https://shz-st.knu.ua/issue/view/423/402>.

490. *Конончук, М. М. «Чорна рада» Пантелеймона Куліша в радіопубліцистиці Юрія Лавріненка «Літературний світ» / М. М. Конончук // Літературознавчі студії : зб. наук. пр. – Київ, 2020. – Вип. 1. – С. 70–81.

491. *Конончук, Т. Тарас Шевченко в радіопубліцистиці Юрія Лавріненка / Т. Конончук // Шевченкознавчі студії : зб. наук. пр. – Київ, 2007. – Вип. 9. – С. 78–85.

492. Конончук, Т. Шевченкіана в радіопубліцистиці Юрія Лавріненка / Тетяна Конончук // Шевченків край : іст.-етногр. дослідж. / [відп. ред. та упоряд. В. М. Щербатюк]. – Київ, 2009. – С. 65–72.

493. Луцій, С. Архів Лавріненка : [в ін-ті літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України] / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2003. – № 6. – С. 79–81.

494. *Луцій, С. І. Методологічний інструментарій Ю. Лавріненка / Луцій С. І. // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Сер. Філологія. Журналістика. – Київ, 2024. – Т. 35 (74), № 3, ч. 1. – С. 155–161. – Бібліогр.: с. 160–161. – Відомості доступні також з інтернету : https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/part_1/28.pdf

495. Луцій, С. Невідомі сторінки еміграційної шевченкіани : [про укр. мистецтвознавців, зокрема Ю. Лавріненка] // Світлана Луцій // Слово і Час. – 2009. – № 8. – С. 12–24.

496. Луцій, С. Нью-Йоркська група та шістдесятники у працях Юрія Лавріненка / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2013. – № 9. – С. 25–34.

497. Луцій, С. Романи Івана Багряного «Тигролови» та «Сад Гетсиманський» : за архівними матеріалами Юрія Лавріненка / Світлана Луцій // Слово і Час. – 2006. – № 10. – С. 21–31.

498. Луцій, С. Шевченкіана Юрія Лавріненка / Луцій Світлана // Тарас Шевченко і народна культура : зб. праць Міжнар. (35-ї) наук. шевченк. конф. : у 2-х кн. – Черкаси, 2004. – Кн. 2. – С. 193–201. – Бібліогр.: с. 200–201.

499. Наєнко, М. К. «Відвернули культурну смерть України» : про антологію Ю. Лавріненка «Розстріляне відродження» // Розстріляне відродження : антологія 1917-1933 : поезія – проза – драма – есей / упоряд. Лавріненко Ю. А ; підгот. тексту, фак. редактування і передм. проф. Наєнка М. К. – Київ, 2001. – С. 3–12.

500. Наєнко, М. Юрій Лавріненко в критиці / Михайло Наєнко // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 55–59. – Бібліогр.: с. 59.

501. Одарченко, П. Юрій Лавріненко : [творчий доробок] // Одарченко П. Українська література : зб. вибр. ст. – Київ, 1995. – С. 208–220.

502. Поліщук, В. Юрій Лавріненко в літературному житті 20-х років // Поліщук В. Вибране. – Черкаси, 2013. – [Т.] 2 : Розстріляні таланти (Репресовані письменники Черкащини). – С. 297–311. – Бібліогр.: с. 311.

503. Те саме // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років ХХ століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. праць Всеукр. наук. конф., Черкаси, 11-12 трав., 2005 р. / ред. В. Т. Поліщук. – Черкаси, 2005. – С. 46–54. – Бібліогр.: с. 54.

504. Те саме // Поліщук В. Про класиків і неокласиків і сучасників. – Черкаси, 2007. – С. 281–291. – Бібліогр.: с. 291.

505. Сверстюк, Є. «Про Розстріляне відродження» : (сучасні рефлексії) / Євген Сверстюк // Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917-1933: поезія – проза – драма – есеї

/ упоряд. передм., післямова Ю. Лавріненка ; післямова Є. Сверстюка. – Київ, 2002. – С. 968–973.

506. Сверстюк, Є. «Розстріляне відродження» : [праця Юрія Лавріненка та її значення] // Сверстюк Є. Світлі голоси життя. – Київ, 2014. – С. 230–236.

507. Скорина, Л. Юрій Лавріненко : [особливість антології «Розстріляне відродження»] // Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. – Черкаси, 2005. – С. 351–353.

508. *Шестопалова, Т. П. Історія літератури як предмет науково-критичних рефлексій Ю. Лавріненка / Т. П. Шестопалова // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Сер.: Філол. науки. – 2010. – № 11. – С. 201–208.

509. *Шестопалова, Т. Конструкт історії літератури в науково-критичній думці Юрія Лавріненка / Т. Шестопалова // Філол. семінари. – 2010. – Вип. 13. – С. 127–133. – Відомості доступні також з інтернету: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.

510. *Шестопалова, Т. П. Конструкти відродження в науково-критичній спадщині Юрія Лавріненка / Т. П. Шестопалова // Вісн. Маріупол. держ. ун-ту. Сер.: Філологія. – 2010. – Вип. 4. – С. 104–112. – Відомості доступні також з інтернету: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/filologia/issue/view/50/38>

511. *Шестопалова, Т. П. Концепт чуттєвого сприйняття в літературній критиці Юрія Лавріненка / Т. П. Шестопалова // Наук. вісн. Миколаїв. держ. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Сер.: Філол. науки. – 2014. – Вип. 4. – С. 296–304. – Відомості доступні також з інтернету.

512. *Шестопалова, Т. Критицизм Юрія Лавріненка: становлення методу / Тетяна Шестопалова // Сучас. проблеми мовознавства та літературознавства. – 2011. – Вип. 15. – С. 317–320. – Відомості доступні також з інтернету: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/

513. *Шестопалова, Т. П. На шляхах синтезу думки : теоретичні засновки спадщини Юрія Лавріненка / Шестопалова Т. П. – Луганськ : ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2010. – 320 с.

514. *Шестопалова, Т. Націокультурний компонент літературної діяльності Юрія Лавріненка / Шестопалова Т. // Мандрівець. – 2013. – № 2. – С. 63–66.

515. *Шестопалова, Т. Національне начало літературно-критичного мислення Юрія Лавріненка / Тетяна Шестопалова // Літератур. процес: методологія, імена, тенденції : зб. наук. пр. Сер.: Філол. науки. – 2016. – № 7. – С. 61–65. – Бібліогр.: с. 65. – Відомості доступні також з інтернету: <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/295>

516. Шестопалова, Т. Українська революція в критичному дискурсі Юрія Лавріненка / Тетяна Шестопалова // Літератур. процес: методологія, імена, тенденції. : зб. наук. пр. Сер.: Філол. науки. – 2017. – № 9. – С. 174–178. – Бібліогр.: с. 178. – Відомості доступні також з інтернету: <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/>

Електронні ресурси

517. *Галета, О. Апологія стилю : «Розстріляне відродження» Юрія Лавріненка [Електронний ресурс] / Олена Галета // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія». Історичні науки. – 2013. – Вип. 21. – С. 61–70. – Електрон. дані. – Режим звернення: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis.64.exe (дата звернення: 25.06.2025). – Назва з екрана.

518. Луцій, С. Юрій Лавріненко : фонд [Електронний ресурс] : № 215; од. зб. 557 ; 1915-1982 : [анотація архіву] / Світлана Луцій, Дмитро Єсипенко // Наукова електронна б-ка період. видань : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/9135557a-dbd4-4fe9-bb2a-35a11c600426/content> (дата звернення: 02.09.2025.). – Назва з екрана.

519. Список документів книжкової виставки : до 120-річчя від дня народж. Юрія Лавріненка (1905-1987), літературознавця, публіциста, есеїста, історика, громадського та культурного діяча [Електронний ресурс] // Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://nlu.org.ua/storage/files/PDF_2025/skd30.04.25.pdf (дата звернення: 01.09.2025.). – Назва з екрана.

520. *Творчість Павла Тичини [Електронна копія] / Юрій Лавріненко. – Харків : Укр. віл. акад. наук у США ; [вступ. сл. Л. Лавріненко ; післямова Т. Терещенко-Конончук ; ред. Л. Лавріненко, Т. Скрипка]. – Київ ; Нью-Йорк : Твім Інтер, 2005. – 252 с.

521. 1905 – народився Юрій Лавріненко, упорядник Антології «Розстріляне відродження» [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/istorychnyy-kalendar/traven/3/1905-narodyvsya-yuriy-lavrinenko-uporyadnyk-antologiyi-rozstrilyane-vidrodzhennya> (дата звернення: 01.09.2025.). – Назва з екрана.

522. Шестопалова, Т. П. Концептний шар «Місто» в полі теоретичної свідомості Ю. Лавріненка [Електронний ресурс] / Шестопалова Т. П. // Літературне Місто : вебсайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://litmisto.org.ua/?p=25943> (дата звернення: 18.09.2025). – Назва з екрана.

523. Юрій Лавріненко [Електронний ресурс] : [докум. фільм з серії «Розсіяні»] / реж.-постановник Ірина Шатохіна // YouTube : канал. – Електрон. відеодані. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kb0ABBNPblc> (дата звернення: 16.09.2025). – Назва з екрана.

Письменник із підпілля

Андрій Химко – поет, прозаїк, перекладач. Друкувався також під своїм справжнім прізвищем Хименко. Під час окупації працював в українських виданнях під псевдонімом Андрій Чорний. Двічі заарештований – 1944 та 1983 р. Реабілітований 1992 р.

Народився 27 червня 1919 року в с. Адамівка (Рацеве) на Черкащині в багатодітній селянській родині. Залишившись сиротою під час Голодомору 1932-1933 років, вирушив на Кубань. Після повернення в Україну закінчив Черкаський медичний технікум та школу робітничої молоді в 1939 році. Вступив на заочне відділення Дніпропетровського університету, але не довчився – пішов на Фінський фронт.

У 1944 році Андрій Химко постає перед трибуналом Київського військового округу. За наклепом його засуджують на 10 років сталінських концтаборів і 5 років заслання в Печору (Комі, Інта), де він продовжував писати вірші та прозу.

Протягом багатьох років збирав документальні матеріали для написання епічного твору про кошового Івана Сірка. При своєму житті побачив тільки першу книгу трилогії («Засвіти»), дві наступні («Між орлами і півмісяцем» та «Під Савур-могилою») вийшли вже після його смерті. Також пише численні твори, присвячені історичній тематиці, українській ідеї, козаччині. Розкриває тему язичництва. В епічній поемі «Анти», яка побачила світ у 2002 році, письменник висвітлив українську праісторію. Також займався перекладами з німецької та польської мов. У 2016 році вийшла друком перша частина його автобіографічного твору «У пазурах вампіра». Нині багато творів Андрія Химка залишається в машинописних текстах.

1964 року повернувся в м. Черкаси. Багато працював у різноманітних організаціях. Друкувався в київській та черкаській періодиці.

Перебував під постійним стеженням КДБ. Під час обшуку в 1983 році у нього було вилучено багато чернеток та рукописів ще ненадрукованих віршів.

Андрій Химко прожив складний шлях, але до останнього дня залишився справжнім патріотом. Помер 18 грудня 1991 року. Реабілітований 1992 р. Прийнятий посмертно в члени НСПУ 1995 р.

У Черкаському краєзнавчому музеї зберігаються листи, рукописи та особисті речі письменника. У Центральному державному музеї літератури і мистецтва України є документи та друковані видання з особистого архіву Андрія Химка. У містах Черкаси та Чигирин його ім'ям названі провулки.

Діячі культури та літератури про Андрія Химка

Григорій Білоус, письменник:

«Справжній патріот України, проникливий дослідник і оповідач замовчуваної її історії, невтомний борець за виміряну багатьма поколіннями її незалежність».

(Білоус, Г. Незабутній Андрій Химко // По той бік мовленого слова : зб. ст. / упоряд. Григорій Білоус. – Черкаси, 2006. – С. 329).

Віталій Вахній, науковець:

«На долю Андрія Химка випало тяжке життя, і все ж лишився він людиною життєрадісною, доброю, товариською».

(Вахній, В. Світло згаслої зорі / В. Вахній // Черкас. край. – 1994. – 2 серп. (№ 87). – С. 3).

Олександр Вівчарик, журналіст:

«Він зробив на цій землі майже все, що мав зробити: виховав дітей, посадив не одне дерево й залишив вагомий слід в історії культури рідного народу».

(Вівчарик, О. Об нього ламали пазурі вампіри / Олександр Вівчарик // Нова Доба. – 2002. – 5 лют. (№ 11). – С. 5).

Іван Гришин-Грищук, письменник:

«Незважаючи на чвертьвікові поневіряння за любов до України, до її історії, культури, мови, він не озлобився на світ, в якому ми жили».

(Гришин-Грищук, І. Через терни до зірок / Іван Гришин-Грищук // Черкаси. – 1995. – 28 лип. (№ 30). – С. 7).

Катерина Бочковська, жителька с. Кримки, Черкаська обл.:

«Андрій Химко був справжнім українським патріотом, а отже – потенційним ворогом радянської влади. Не дивно, що його родина і він сам зазнали багато лиха».

(Бочковська, К. Невідомий учитель Василя Симоненка / Бочковська Катерина // Блог Назара Обідзінського. – Режим доступу: nazarbo.blogspot.com/2014/07/blog-post_29.html

Василь Чорновіл, громадський діяч:

«Андрій Химко... Саме за цим іменем стоїть справжній письменник і патріот України, людина з великої букви. Все його життя – випробування «на згин, на спротив і на злам», все його життя – це доля нашої України. Вся його творчість – подвижництво».

(Чорновіл, В. 100 років з дня народження Андрія Івановича Хименка / Василь Чорновіл // Прочерк : [сайт]. – Режим доступу: <https://procherk.info/direct/561-chornovil...>

Видання творів Андрія Химка

Окремі видання

1990

524. Засвіти : іст. роман : [про І. Сірка] / Химко А. І. – Київ : Рад. письменник, 1990. – 447 с.

1992

525. Між орлами і півмісяцем : іст. роман / Химко А. І. – Київ : Укр. письменник, 1992. – 398 с.

1993

526. Під Савур-могилою : іст. роман / Химко А. – Київ : Укр. письменник, 1993. – 446 с.

2002

527. Анти : епічна поема-легенда (скороч. варіант) / А. І. Химко. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2002. – 111 с.

2008

528. У пазурах вампіра : роман-повість : у 3 блоках / Андрій Химко. – [Черкаси : Чабаненко Ю. А.], 2008-2021.

Блок 1: У пазурах вампіра. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2008. – 543 с.

Блок 2: По відродженні. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2018. – 664 с.

Блок 3: Під голгофами-гулгутами. – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2021. – 511 с.

Публікації в періодичних виданнях та збірниках

1989

529. Вірші Казимири Іллаковичівни у перекладах Андрія Химка // Поезія–89 : збірник / упоряд.: О. В. Лупій, В. І. Міщенко. – Київ, 1989. – Вип. 1. – С. 186–188. – Зміст: Є така блакить ; Обручка ; Навчитися б... ; Зі псами ; Висохла річка.

1990

530. «Пиши, коли не можеш не писати» : [проза] / Андрій Химко // Вітчизна. – 1990. – № 1. – С. 200–203.

1991

531. [Поезії] / Андрій Химко // Толока : вірші : [зб. поетів Черкащини різних поколінь] / упоряд. та ред. С. П. Левченко. – Черкаси, 1991. – С. 149–157. – Зміст: Пролази ; Робіть же! ; Як жити?... ; Акорди ; Констанція ; Пересторога ; «... Коли» ; «... Хай» ; Епітафія Вождеві ; Епітафія системі.

1995

532. Забіряни : [оповідання] Андрій Химко // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 1995. – № 2. – С. 34–38.

533. Як поїду з цього світу... : [поезії] / Андрій Химко // Черкаси. – 1995. – 14 лип. (№ 29). – С. 7. – Зміст: Зроб ; «... Навколо смерть» ; Висновок ; Стежки ; Жаль ; На цвинтарі.

2004

534. У пазурах вампіра. Шляхами до прийднів. Блок перший / Андрій Химко // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 2004. –

№ 1. – С. 133–163; № 2. – С. 88–124; № 3. – С. 40–106; 2005. – № 1. – С. 18–70; № 2. – С. 3–60; № 3. – С. 4–42; № 4. – С. 12–67; 2006. – № 1. – С. 3–41; № 2. – С. 3–72; № 3. – С. 3–43; № 4. – С. 3–39.

2006

535. «І сад родив у нього рясно» : [вірш] / Андрій Химко // По той бік мовленого слова : зб. ст. / упоряд. Григорій Білоус. – Черкаси, 2006. – С. 331.

2008

536. Вибрані поезії : (зі збірок: «Ключі й кличі», «Інтими», «Реліквії») / Андрій Химко // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 2008. – № 2. – С. 310–318. – Зміст: Дитинство ; Жебрак ; «... Коли» ; Дідова аксіома ; Шкода ; Тагіжарт ; «... 1945-му» ; «...Мруть з голоду» ; «... Часто у карцерах» ; Дружині ; До бджілки; «...В ...С» ; Докір ; Сповідь.

2009

537. «Анти» : [уринок з епіч. поеми-легенди] / Андрій Химко // Криничка : антологія творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 207–218.

Література про Андрія Химка

Життєвий шлях

538. «Я сам собі в житті і автор і читач...» // Родовід. – Черкаси, 1992. – Число 3. – С. 36–38 : фот.

Біографічна довідка про черкаський період життя і творчості письменника, складена рідними А. Химка на прохання товариства «Заповіт».

539. Андрій Химко : [біографія та віхи творчості] // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 1995. – № 2. – С. 33–34.

540. Андрій Химко. Життя і творчість // Нова Доба. – 1999. – 20 лип. (№ 58). – Вкладка «Роман у газеті», с. [1–8] : фот.

541. Білоус, Г. Незабутній Андрій Химко // По той бік мовленого слова : зб. ст. / упоряд. Григорій Білоус. – Черкаси, 2006. – С. 329–331.

Біографічна довідка та творчий доробок на основі матеріалів архівних установ області.

542. Вахній, В. Світло заслої зорі : [75 років з дня народж. письменника А. І. Хименка (Химка)] / В. Вахній // Черкас. край. – 1994. – 2 серп. (№ 87). – С. 3.

543. *Вівчарик, О. Андрій Хименко – письменник, який переміг радянську систему / О. Вівчарик // Свобода. – 2014. – 3 жовт.

544. Вівчарик, О. Невідомий учитель Василя Симоненка / Олександр Вівчарик // Прес-Центр. – 2008. – 16 січ. (№ 3). – С. 28 : фот.

Спогад автора про знайомство з Андрієм Хименком.

545. Вівчарик, О. Об нього ламали пазурі вампіри : [трагічна доля письменника] / Олександр Вівчарик // Нова Доба. – 2002. – 5 лют. (№ 11). – С. 1, 4–5 : фот.

546. Гринько, О. Засвіти Андрія Химка / Олександр Гринько // Черкаси. – 1995. – 14 лип. (№ 29). – С. 7.

Спогад автора про особисту зустріч з Андрієм Хименком.

547. Гришин-Грищук, І. Через терни до зірок : штрихи до портрета А. І. Хименка / Іван Гришин-Грищук // Черкаси. – 1995. – 28 лип. (№ 30). – С. 7.

548. Жадько, В. Химко Андрій (1919-1991) : [некролог] // Жадько В. Український некрополь : іст. наук. довід. / Віктор Жадько. – Київ, 2005. – С. 322.

549. Захарченко, В. П. Письменник із підпілля : [доля Хименка (Химка) А. І.] / В. П. Захарченко // Реабілітовані історією. Черкаська область / [редкол.: Чабан А. Ю. (голова) та ін.]. – Сміла, 2003. – Кн. 4. – С. 385–[388]. – Бібліогр.: с. [388].

550. Захарченко, В. Спомин про Андрія Химка / Василь Захарченко // Черкас. край. – 1992. – 22 верес. (№ 154). – С. 3.

551. Коваленко, В. Андрій Химко (Андрій Іванович Хименко) : [біогр. довідка] // Криничка : антологія творів письменників Черкащини для дітей та юнацтва : [у 2 т.] / [авт.-упоряд. В. Коваленко]. – Черкаси, 2009. – Т. 1. – С. 206.

552. Криворучко, О. Хименко Андрій Іванович (1919-1991 рр.) : [біогр. довідка та літератур. шлях] / О. Криворучко // Залізнякаві читання : [матеріали] Четвертої наук.-краєзнавчої конф.,

[с. Медведівка, 2012 р.] / за ред. Н. П. Лавріненка. – Черкаси, 2012. – С. 275–277.

553. Те саме // Чигиринщина в історії України. Літопис Чигиринського краю / [відп. ред. Лазуренко В. М.]. – Черкаси, 2016. – [36. 5]. – С. 364–367.

554. Міщенко, Д. Етапами долі Андрія Химка / Дмитро Міщенко // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 2008. – № 2. – С. 307–309.

Один із складних етапів життя А. Химка – арешт з причини «Друкував за окупації вірші...».

555. Нікітенко, Л. У пазурах вампіра : тінь «ворога народу» переслідувала черкас. письменника Андрія Химка все його життя / Людмила Нікітенко // Україна молода. – 2014. – 4 листоп. (№ 163). – С. 12 : фот. – Відомості доступні також з інтернету: <https://umoloda.kyiv.ua/number/2555/169/90230/>

556. Осауленко, І. Ф. Андрій Іванович Химко (Хименко). 27.07.1919–18.12.1991 / І. І. Осауленко // Літератур.-мистец. вернісаж Черкащини / [уклад.: Р. П. Круценко, І. Ф. Осауленко, Н. В. Ребякова та ін.]. – Черкаси, 2009. – Вип. 7. – С. 8–12.

557. Радзевіл, Л. «Ходить по дротові не можу по натурі...» : пам'яті чесної, світлої людини [А. Химка] / Людмила Радзевіл // Місто. – 1995. – 4 серп. (№ 20). – С. 11 : фот.

558. *Рябченко, Л. Остання зустріч / Леонід Рябченко // Зона. – 1995. – № 10. – С. 186.

Спогад автора про Андрія Хименка.

559. *Савич, І. Йому позаздрив Бог... : спогади про А. Хименка / І. Савич // Зона. – 1995. – № 10. – С. 180–185 : фот.

560. Слово про автора : [біогр. довідка А. І. Химка] // Химко А. І. Анти : епіч. поема-легенда (скороч. варіант) / А. І. Химко. – Черкаси, 2002. – С. 109–111.

561. Сорока, М. За життя так і не реабілітований : [трагіч. доля письменника] / М. Сорока // Іст. календар'99. – Київ, 1998. – С. 210.

562. Трощинська, Ю. Він був справжнім патріотом : [письменник А. Химко] / Ю. Трощинська // Чигирин. вісті. – 2009. – 24 лип. (№ 57). – С. 2 : фот.

563. Хименко (Химко) Андрій Іванович (1919-1991) : некролог // Черкас. край. – 1991. – 21 груд. (№ 222). – С. [4].

564. Чайка, Н. Проніс любов через дроти колючі : [біогр. довідка Андрія Хименка] / Ніна Чайка // Місто. – 1999. – 29 лип. (№ 31). – С. 11 : фот.

565. Чайка, Н. Як піду з цього світу... : [біогр. довідка письменника] / Н. Чайка // Черкаси. – 1995. – 14 лип. (№ 29). – С. 7.

566. Чигирик, Н. В. Письменник із підпілля – Хименко Андрій Іванович / Чигирик Наталія Василівна // Чигиринщина в історії України / [відп. ред. Лазуренко В. М.]. – Черкаси, 2018. – Зб. 6 : Українська революція 1917-1921 рр. : 100 років боротьби : матеріали Шостої міжрегіон. іст.-краєзнавчої конф., [Чигирин], 23 квіт. 2018 р. – С. 159–163. – Бібліогр.: с. 163 : фот.

567. Шквар, Г. Роман довжиною в життя : [життєв. шлях А. Химка] / Ганна Шквар // Черкас. край. – 2001. – 16 лют. (№ 14). – С. 4, 9 : фот.

568. *«Родовід» : [матеріали по справі Андрія Івановича Хименка] // Державний архів Черкаської області. – Фонд р-5625, опис 1, справа 890, арк. 37–38.

Творчість

568. Носань, С. Голос душі : [мелодійність поезій А. Химка] / С. Носань // Толока : вірші: [зб. поетів Черкащини різних поколінь] / упоряд. та ред. С. П. Левченко. – Черкаси, 1991. – С. 3–8.

569. Поліщук, В. Т. Химко (Хименко) Андрій Іванович (27.07.1919, с. Адамівка на Чигиринщині – 18.12.1991, Черкаси) : [поетич. та переклад. діяльність] // Черкаська обласна організація Національної спілки письменників України (1972-2022) : бібліогр. довід. / авт.-уклад. Поліщук В. Т. – Черкаси, 2023. – С. 172–173 : фот.

570. Пономаренко, М. Роман про Сірка : [про роман А. Химка «Засвіти»] / М. Пономаренко // Апостроф. – 1991. – №1. – С. 46.

571. Ромащенко, Л. Епопея про легендарного кошового Запорізької Січі : [віхи творчості письменника та історія написання трилогії «Засвіти» про діяльність кошового І. Сірка] / Людмила

Ромашенко // Холод. Яр : часопис. – Черкаси, 2003. – Вип. 3. – С. 177–186.

572. Хименко, А. «Нам всім треба вистояти» / інтерв'ю з колишнім політв'язнем А. Хименком про трилогію [«Засвіти» ; «Між орлами і півмісяцем» ; «Під Савур-могилою»] ; розмовляв А. Лютневий // Черкас. правда. – 1990. – 30 жовт. (№ 249). – С. 2.

Вшанування пам'яті письменника

573. Вахній, В. Кілька слів з приводу ювілею / Віталій Вахній // Черкас. край. – 1999. – 4 серп. (№ 60). – С. 8.

У Черкаському обласному краєзнавчому музеї за ініціативи Черкаської обласної організації НСПУ, Союзу українок та працівників музею відбулися збори з пошанування пам'яті Андрія Івановича Хименка.

574. Марсюк, В. «Пам'яті Андрія Хименка» : [вірш] / Василь Марсюк // Літератур.-мистец. вернісаж Черкащини / [уклад.: Р. П. Круценко, І. Ф. Осауленко, Н. В. Ребякова та ін.]. – Черкаси, 2009. – Вип. 7. – С. 11–12.

575. Пахаренко, В. Ушанування лицаря духу : [політв'язня, уродженця Черкащини А. Хименка] / Василь Пахаренко // Вечір. Черкаси. – 1995. – 18 серп. (№ 34). – С. 3.

576. Чорновіл, О. Слово поетові Андрію Химку насмілюсь присвятити [Електронний ресурс] : [вірш] / Оксана Чорновіл // Прочерк : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://procherk.info/direct/561-chornovil/74354-chornovil-100-rokiv-z-dnja-narodzhenja-andrija-ivanovicha-himenko> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

Електронні ресурси

577. Бочковська, К. Невідомий учитель Василя Симоненка [Електронний ресурс] : [біогр. довідка та трагіч. доля Андрія Хименка] / Бочковська Катерина // Блог Назара Обідзінського. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://nazarbo.blogspot.com/2014/07/blog-post_29.html (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

578. В Черкасах проходить виставка репресованого письменника Химка (фото) [Електронний ресурс] // ВІККА : вебсайт. –

Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.vikka.ua/novini/v-cherkasax-proxodit-vistavka-represovanogo-pismennika-ximka-foto/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

579. День Соборності. Черкащина [Електронний ресурс] // Черкаська обласна бібліотека для дітей : вебсторінка. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/profile/100064637321463/search/?q=%D0%A5%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE> (дата звернення: 08.09.2025). – Назва з екрана.

Унікальна й багатогранна постать справжнього українця, поета-патріота Андрія Хименка.

580. Карнарук, Л. «Я гордий тим, що не «здав» Андрія Хименка кегебістам» [Електронний ресурс] [на основі спогадів журналіста О. Вівчарика про громад. позицію Андрія Хименка] / Любов Карнарук // *Gazeta.ua* : вебсайт. – 2014. – 1 верес. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://gazeta.ua/articles/history...> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

581. Товариство «Заповіт»: черкащани, які пробуджували незалежність [Електронний ресурс] [Химко А. І. – один з учасників культурологічного товариства «Заповіт»] // 18000 : [вебсайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://18000.com.ua/strichka-novin/tovarisstvo-zapovit-cherkashhani-yaki-probudzhuvali-nezalezhnist/> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

582. Химко Андрій Іванович (27.07.1919–18.12.1991) [Електронний ресурс] // Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка : вебсайт. – Електрон. і текст. дані. – Режим доступу: <http://new.library.ck.ua/index.php/component/content/category/kraieznavstvo/vydatni-kraiany/kh/khymko-andrii-ivanovych?Itemid=350> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

583. Ціон, В. Біографічний роман черкаського письменника Андрія Химка презентували у Києві [Електронний ресурс] : [в київському Музеї Максима Рильського презентували біогр. роман А. Химка «У пазурах вампіра»] / Віктор Ціон // *Прочерк* : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://procherk.info/news/7-cherkassy/79857-biografichnij-roman-cherkaskogo-pismennika-andrija-himka-prezentovali-u-kyevi> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

584. Чорновіл, В. 100 років з дня народження Андрія Івановича Хименка [Електронний ресурс] : [декілька фактів з біографії] / Василь Чорновіл // Прочерк : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <https://procherk.info/direct/561-chornovil/74354-chornovil-100-rokiv-z-dnja-narodzhennja-andpija-ivanovicha-himenko> (дата звернення: 08.10.2025). – Назва з екрана.

Допоміжні покажчики

Іменний покажчик

До покажчика включено прізвища авторів, укладачів, редакторів, композиторів пісень, а також осіб, яким присвячено матеріали. Нумери, що відносяться до прізвищ осіб, котрим присвячено матеріали, наведено в дужках.

- Агуф М. 266
 Адешелідзе Н. В. 46 (уклад.)
 Антоненко-Давидович Б. (79)
 Антонович В. (409)
 Атаманюк В. 229 (упоряд.)
 Багряний І. (497)
 Бажан М. П. 125 (ред.)
 Базилевський В. 109–110, 323
 Белень А. 16 (упоряд.),
 332 (упоряд.)
 Бен С. (Бендюженко С.) (15–60)
 Бендюженко А. А. (20)
 Бендюженко С. див. Бен С.
 Бердиховська Б. 422 (упоряд.)
 Береговенко Т. 324
 Березовський О. М. 433
 Білецький О. І. 331 (ред.)
 Білоус Г. 535 (упоряд.), 5
 41 (упоряд.)
 Блажко Е. 325
 Блакитний-Еллан В. (379), 382
 Блюміна І. М. 51 (ред.), 153 (ред.)
 Бойко Л. С. 45 (упоряд.),
 127 (упоряд.), 286 (упоряд.),
 326, 341 (упоряд.), 359
 Бойко Ю. 111
 Бойчук Б. 168 (упоряд.), 434
 Болтівець С. І. 289 (ред.),
 357 (ред.), 480 (ред.)
 Бочковська К. 577
 Бурлака Г. 285 (ред.), 424 (ред.)
 Вахній В. 542, 573
 Вежель-Веркалець Л. 112–113
 Веретенченко О. (429)
 Вівчарик О. 543–545, (580)
 Вінграновський М. 529 (ред.)
 Винничук Ю. П. 12 (уклад.),
 42 (уклад.), 57
 Вишницька-Пашинківська К. 327
 Вишня О. (416)
 Влизько О. Ф. (108–183)
 Влизько Олександр 155, 172
 Волинець Л. М. 330
 Волинець Ю. 117
 Волков М. 16 (упоряд.),
 332 (упоряд.)
 Воронько П. М. 306 (ред.)
 Вухналь Ю. (295), (296)
 Гаврилук О. 435
 Гайдар Ю. див. Лавріненко Ю. А.
 Галганова О. 182 (упоряд.)
 Галета О. 484–485, 517
 Ганницький С. 293
 Гедзь Ю. (Ясний О., Савицький О.)
 (266–297)
 Гедройць Є. 422–(423)
 Генік С. 328
 Гірняк Й. (382)
 Глущенко А. 18, 365
 Говоруха І. 369
 Голиш Г. 268–271
 Гологорська Т. В. 183 (уклад.)
 Голуб К. 19
 Гомін Л. 272
 Горбівненко А. 348 (упоряд.)
 Гринько О. 546
 Гришин-Грищук І. 436–437, 547
 Гундорова Т. 438
 Гусейнов Г. 329
 Гуцало Є. (449)
 Давиденко Н. 54
 Дальний М. 421, 476
 Державин В. 88
 Дивнич Ю. див. Лавріненко Ю. А.
 Дмитренко В. 486
 Долгіх М. В. 318–319
 Донець Г. П. 305 (упоряд.)
 Дончик В. Г. 146–147 (ред.), 162,
 169 (ред.), 176 (ред.)
 Дзеверін І. О. 53 (ред.),
 150 (ред.)
 Дробний І. 273–277
 Єсипенко Д. 518
 Єфімова Г. І. 116 (упоряд.)
 Жадько В. 118, 548
 Жулинський М. 392 (ред.), 439
 Журлива О. (Котова) (322–378)
 Зав'язкін О. В. 98 (упоряд.),

128 (упоряд.)
 Загорулько Р. 177
 Захарченко В. П. 20, 549–550
 Захарчук І. 423
 Зеров М. (413)
 Іванченко М. 156
 Іллакович К. (529)
 Кавун Л. І. 157, 161 (ред.),
 163 (ред.)
 Калашнікова Н. Ф. 375 (ред.)
 Калюшко В. 333
 Капустін В. 21–23
 Каразин В. (387), (400), (406)
 Карнарук Л. 24, 58, 580
 Китова С. 487
 Коваленко В. 10 (упоряд.),
 13 (упоряд.), 43 (упоряд.),
 102 (упоряд.), 119 (упоряд.),
 158, 159, 316 (упоряд.),
 340 (упоряд.), 488,
 537 (упоряд.), 551 (упоряд.)
 Ковалів Ю. І. 5 (упоряд.),
 92 (упоряд.), 120–121,
 126 (упоряд.), 361
 Коваль В. К. 290 (уклад.)
 Ковальова А. 373
 Кодлюк Я. П. 339
 Коломієць В. 9 (упоряд, ред.),
 44 (упоряд., ред.), 97 (упоряд.,
 ред.), 129 (упоряд., ред.)
 Конончук М. М. 489, 491
 Конончук Т. 441, 490, 492
 Косинка Г. (412)
 Костюк Г. 397 (ред.)
 Котов А. 334–335
 Котова О. див. Журлива О.
 Kotchynsky S. 178 (уклад.)
 Кошова І. 160–161
 Кравцов Б. 4 (передм.),
 87 (передм.), 124 (передм.)
 Криворучко О. 552–553
 Крижанівський С. А. 90 (упоряд.),

125 (упоряд.), 150
 Кричевський В. (401)
 Круценко Р. П. 46 (уклад.),
 556 (уклад.), 574 (уклад.)
 Кубійович В. 149 (ред.), 151 (ред.),
 287 (ред.)
 Кузеля З. 151 (ред.)
 Куліш Г. 25–27
 Курас І. Ф. 115 (ред.)
 Лаас Н. 442
 Лавріненко Л. 443–444
 Лавріненко Н. П. 552
 Лавріненко Ю. А. 6, 28–29,
 95–96, 122–123, (433–523),
 552 (ред.)
 Лазуренко В. М. 553 (ред.),
 566 (ред.)
 Левченко С. П. 531 (упоряд., ред.),
 568 (упоряд., ред.)
 Лисенко І. М. 479
 Литвин В. М. 481 (ред.)
 Лупій О. 323 (ред.),
 529 (упоряд.)
 Лучук В. 302, 307 (упоряд.)
 Луцій С. І. 424 (вступ. ст.),
 426 (вступ. ст.), 428, 429–430
 (передм.), 446–452, 480,
 493–498, 518
 Лютневий А. 572
 Мазуренко О. 453
 Малишко А. 174
 Марсюк В. 574
 Масюк Н. 454, 455
 Мацько В. 425 (вступ. ст.)
 Меженко Ю. (407)
 Мовчан Р. 15 (упоряд.),
 108 (упоряд.)
 Матюшенко-Гребенюк Н. 366
 Мельник П. 367
 Міщенко Д. 554, 529 (упоряд.)
 Мовчан О. 374

- Моторний О. 336–337, 362
 Мусієнко О. Г. 45 (упоряд.),
 127 (упоряд.), 286 (упоряд.),
 341 (упоряд.)
 Наєнко М. К. 6 (ред., передм.),
 28–29 (ред., передм.), 96,
 499–500
 Нельга О. Е. 375 (уклад.)
 Нікітенко Л. 30, 555
 Нікітова І. 425 (вступ. ст.)
 Нікіфоров В. І. 327 (упоряд.)
 Новиченко Л. М. 73 (упоряд.),
 90 (ред.), 125 (ред.)
 Носань С. 568
 Овчаренко С. М. 20 (ред.),
 418 (ред.)
 Оглоблин О. (405)
 Одарченко П. В. 456, 480, 501
 Одинцова Г. С. 339
 Орел С. 342
 Орест (426)
 Осауленко І. Ф. 556, 574 (уклад.)
 Осипчук Н. 343, 377
 Осьмачка Т. (410)
 Павленко М. С. 344, 457
 Павловська В. П. 290 (уклад.)
 Павловський В. 385
 Пахаренко В. 575
 Первомайський Л. 74 (вступ. ст.),
 (109)
 Петровський О. 363
 Пивовар Н. П. 375 (уклад.)
 Підмогильний В. (411)
 Плужник Є. (407)
 Поліщук В. Т. 2 (вступ. ст.),
 31–40, 51–52, 76 (упоряд.),
 78 (упоряд.), 131–135, 138,
 146–147 (ред.), 153–154,
 164–165, 204 (упоряд.),
 278 (упоряд.), 279–280,
 288–289, 303 (упоряд.),
 315 (упоряд.), 345–349,
 357–358, 423 (ред.), 443 (ред.),
 454 (ред.), 458–461, 462 (ред.),
 465 (ред.), 473 (ред.), 478,
 486–488 (ред.), 500 (ред.), 502–
 504, 569
 Поліщук М. П. 131, 280
 Поліщук Я. О. 462, 463
 Полотай А. 350
 Полторацький О. 281
 Помойницький М. 19
 Пономаренко М. Ф. 41, 53, 282,
 283, 330, 570
 Прокопенко Л. І. 364
 Пшеничний М. І. 330
 П'ядик Ю. В. 17 (уклад.),
 114 (уклад.), 284 (уклад.),
 360 (уклад.), 445 (уклад.)
 Радзевіл Л. 557
 Ребякова Н. В. 46 (уклад.),
 556 (уклад.), 574 (уклад.)
 Рибак Н. 200 (ред.)
 Риженко А. В. 135 (ред.)
 Рильський М. (413–414)
 Ромащенко Л. І. 364, 571
 Рубльов О. С. 481
 Рябченко Л. 558
 Савич І. 559
 Савицький О. див. Ґедзь Ю.
 Савченко С. 182 (упоряд.)
 Самчук У. (424), (440)
 Сверстюк Є. 95 (післямова),
 122–123 (післямова),
 390 (післямова), 505–506
 Світлична Н. 464
 Сенченко І. 294
 Сковорода Г. С. (389)
 Скорина Л. 507
 Скрипка Т. 520 (ред.)
 Скрипник М. (24)
 Слабошпицький М. 75 (упоряд.,
 вступ. ст.), 136–137, (138–139),
 140, 166

- Славутич Я. 141–142, 465
 Смілянський А. 351–352
 Смолич Ю. 285
 Смотрич О. (425), (431)
 Собко Н. 353
 Соболевська С. 139
 Сорока М. 561
 Сорокіна О. С. 466
 Степанов Ф. 143, 167
 Стефанович О. 168
 Сумний С. 199
 Талалай Л. 145
 Тарнавська М. 469
 Тарнавський О. 471
 Тарнавський Ю. 470
 Тарнашинська Л. 431 (упоряд.)
 Терещенко В. В. 202 (іл.)
 Терещенко-Конончук Т. 472,
 520 (вступ. ст.)
 Тирсіна А. 48
 Тичина П. (305), (381), (389),
 (396), (418), (520)
 Ткалич І. 146, 175, 176
 Трощинська Ю. 562
 Українка Л. (399)
 Усенко П. 73 (вступ. ст.)
 Філіпенко А. 321 (композитор)
 Филипович О. 49
 Харченко Ю. 356
 Хвильовий М. (438)
 Хименко А. І. див. Химко А. І.
 Химко А. І. (Хименко А. І.) (538–
 584)
 Хмурий В. 382
 Хроменко Н. В. 98 (ред.),
 128 (ред.)
 Цимбал Я. 170, 295
 Ціон В. 583
 Чабан А. Ю. 36 (ред.), 279
 (ред.),
 453 (ред.), 549 (ред.)
 Чайка Н. 564, 565
 Чайковський Б. Й. 8 (упоряд.)
 Черкашин О. І. 291 (уклад.)
 Чечвянський В. (295–296)
 Чигирик Н. В. 566
 Чорновіл В. 584
 Чорновіл О. 576
 Чумак В. (380)
 Шатохіна І. 523 (режисер)
 Швець Г. 50
 Шевельов Ю. (438)
 Шевченко С. 148
 Шевченко Т. (385), (420), (498)
 Шевчук В. 393 (передм.)
 Шептицька Т. 59–60, 296
 Шерех Ю. (427), (432), (462), 474
 Шестопалова Т. П. 427 (вступ.
 ст.), 508–516, 522
 Шквар Г. 567
 Шкурупій Г. (104), (417)
 Шуйський І. 475
 Щербак М. 55
 Щербатюк В. М. 492 (ред.,
 упоряд.)
 Ю. Г. (криптонім) див. Ґедзь Ю.
 Ямборська В. 297
 Яременко В. 414 (упоряд.),
 416 (упоряд.), 477
 Ясний О. див. Ґедзь Ю.

Список переглянутих і розписаних періодичних видань

Апостроф
Березіль
Вечірні Черкаси
Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Філологічні науки (онлайн)
Вісник Маріупольського державного університету. Сер. Філологія (онлайн)
Вісник Черкаського університету. Серія Філологічні науки
Вітчизна
Всесвіт
Глобус (онлайн)
Голос України
День
Дзеркало тижня
Дивослово
Дніпро
Добридень
Жіноча газета
Жовтень
Златокрай
Знаменні дати: календар
Зона (онлайн)
Календар пам'ятних дат Черкащини
Київ
Книжник
Кур'єр Кривбасу
Культура і життя
Літературна газета
Літературна Україна
Літературний процес: методологія, імена, тенденції : збірник наукових праць. Серія: Філологічні науки
Літературний ярмарок (онлайн)
Літературно-мистецький вернісаж Черкащини
Літературознавчі студії (онлайн)
Локальна історія
Мандрівець (онлайн)
Металеві дні (онлайн)

Місто
Молодь Черкащини
Народна творчість та етнологія
Наука і суспільство
Науковий вісник Миколаївського державного університету
імені В. О. Сухомлинського Сер. Філологічні науки (онлайн)
Нова генерація (онлайн)
Нова Доба
Освіта
Педагогічний вісник
Плуг (онлайн)
Плужанин (онлайн)
Понад Тікичем
Прапор
Прес-Центр
Радянська думка (онлайн)
Радянська освіта
Радянське літературознавство
Родовід
Розбудова держави
Самостійна держава
Село і люди
Слово і Час
Слово Просвіти
Сміла
Смілянські обрії
Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства (онлайн)
Сучасність
Тарасові джерела
Україна молода
Українська культура
Український засів
Урядовий кур'єр
Філологічні семінари (онлайн)
Холодний Яр : часопис
Хроніка–2000
Червоний перець (онлайн)
Черкаси

Черкаська правда
Черкаський край
Чигиринські вісті
Шевченкознавчі студії (онлайн)
Шполяночка
Шполянські вісті

Зміст

Від укладачів.....	3
Володимир ПОЛІЩУК.	
Не підлягає забуттю.....	5
«Солодкий світ» і гірка доля Степана Бена.....	7
Діячі культури та літератури про Степана Бена.....	9
Видання творів Степан Бена.....	9
Публікації в періодичних виданнях та збірниках.....	10
Література про Степана Бена.....	12
Вшанування пам'яті поета.....	15
Електронні ресурси.....	15
Буремний життєвий ноктюрн Олекси Влизька.....	17
Діячі культури та літератури про Олексу Влизька.....	18
Видання творів Олекси Влизька	
Поетичні твори.....	19
Окремі видання.....	19
Прозові твори	
Окремі видання.....	21
Публікації в періодичних виданнях та збірниках	
Поетичні твори.....	22
Прозові твори.....	25
Література про Олексу Влизька	
Життєвий шлях.....	25
Творчість.....	30
Вшанування пам'яті поета.....	32
Електронні ресурси.....	32
Бібліографічні джерела.....	33
Шлях Юхим Ґедзя до Голгофи.....	34
Діячі культури та літератури про Юхима Ґедзя.....	35
Видання творів Юхима Ґедзя	
Окремі видання.....	37
Публікації в періодичних виданнях та збірниках.....	38
Література про Юхима Ґедзя	
(життєвий шлях та творчість).....	42
Електронні ресурси.....	44
Огнецвіт поезії Олени Журливої.....	45
Діячі культури та літератури про Олену Журливу.....	48

Видання творів Олени Журливої	
Окремі видання.....	50
Публікації в періодичних виданнях та збірниках.....	50
Твори для дітей.....	51
Музичні твори на слова Олени Журливої.....	52
Література про Олену Журливу	
Життєвий шлях.....	53
Творчість.....	56
Вшанування пам'яті поетеси.....	57
Електронні ресурси.....	57
Літописець «Розстріляного Відродження»:	
Юрій Лавріненко	59
Діячі культури та літератури про Юрія Лавріненка	61
Видання творів Юрія Лавріненка	
Окремі видання.....	62
Публікації в періодичних виданнях та збірниках.....	64
З епістолярної спадщини.....	67
Життєвий шлях.....	68
Творчість.....	73
Електронні ресурси.....	77
Письменник із підпілля: Андрій Химко	79
Діячі культури та літератури про Андрія Химка	80
Видання творів Андрія Химка	
Окремі видання.....	81
Публікації в періодичних виданнях та збірниках.....	82
Література про Андрія Химка	
Життєвий шлях.....	83
Творчість.....	86
Вшанування пам'яті письменника.....	87
Електронні ресурси.....	87
Допоміжні покажчики	
Іменний покажчик.....	90
Список переглянутих і розписаних періодичних видань.....	94

Бібліографічне видання

Реабілітовані таланти: письменники Черкащини

Біобібліографічний покажчик

Випуск 1

Укладачки

Поліщук-Левченко Вікторія Миколаївна
Осауленко Ірина Федорівна

Відповідальна за випуск
Редагування
Комп'ютерне опрацювання

Л. Д. Дядик
О. І. Дяглюк
І. П. Білоус

Формат 60x84/16

Видавець і виготовлювач
Комунальний заклад «Обласна універсальна наукова
бібліотека імені Тараса Шевченка»,
вул. Байди-Вишневецького, 8, м. Черкаси, 18001

Підписано до друку 20.11.2025. Тир. 35. Ксерокс ОУНБ
імені Тараса Шевченка